

Volitve na Reki. — Višek birokracije. — Za utrditev sindikalne organizacije. — Če škotslovaško-jugoslovansko kulturno društvo. — Renče v borbi za svobodo. — Lenin: O davku v naturi. — Delo in napake našega gostilstva. — Živ inoreja — gospodarska moč kmeta. — Delo organizacije ZN. — Bolgarija. — Španija. — Proces v Nürnbergu. — Navodila za kmečke delovne zadrage.

Veličastne manifestacije za FLRJ na predvolivnem zborovanju na Reki

Na Reki so pred volitvami priredili veličastne manifestacije. Meščani in meščanke Reke, Hrvati in Italijani, moški in ženske, mladina, stari in otroci, vse je šlo k volišču, kjer se je vršilo zborovanje, ki se ga je udeležilo več kot 15.000 prebivalcev Reke. Množice so se gibale v ogromnih sprevodih in nosile transparente, ki so naglašali trdno voljo prebivalcev Reke, da Reka, Istra, Trst in vsa Julijska Krajina pripadajo k federativni ljudski republiki Jugoslaviji. Množice so prepevale rodoljubne in borbene pesmi ter navdušeno vzklikale veliki in močni Jugoslaviji, maršalu Titu, generalisimu Stalinu in Rdeči armadi.

Na veliko zborovanje so prvi prišli pionirji z zastavami, nakar so se z vseh ulic začele zbirati nepregledne množice moških, žena in mladine. Prepevali so borbene pesmi. Na zborovanje so prišli Hrvatje in Italijani, da še enkrat pokažejo reakciji ter ostalim ostankom fašizma, katere je tista oblast, za katero so se borili in za katero so dali svoja življenja najboljši sinovi naših narodov. Visoko nad glavami zbranih meščanov so se v nastopih jugoslovanske in italijanske le zastave, jugoslovanske in italijanske se petokrakozvezdo, pod katerimi so se v krvavi borbi zavedno združili Hrvatje in Italijani.

Zborovanje je otvoril sekretar mestnega ljudskega odbora in pozdravil vse navzoče. Dejal je, da to veliko predvolivno zborovanje izraža moč slovensko-italijanske profašistične zveze, pod katere vodstvom bo šlo prebivalstvo Reke na volišče. Med ostalimi je dejal:

»Pripravljamo se, da gremo na volišča z golovim namenom, in sicer s tistim, ki nas je vodil v borbi proti fašizmu. Naš namen je končati vsako izrabljanje ljudstva in bratstvo med Slovanci in Italijani. To sta osnovni točki naše politike, od katerih ne bomo odstopili za nobeno ceno. Saj noben denar ne bi mogel plačati krvi fisočernih padlih tovaršev, ne trpljenja vsega ljudstva.«

»Ljudska oblast daje zemljo kmetom in tovarne delavcem. Samo če bo oblast v ljudskih rokah, bo zadovoljila upravljene želje delovnih množic za njihovo boljše bodočnost. Da more nekdo danes kandidirati, niso potrebni za to visoki naslovi ali pa milijoni. Zadostuje, če je pošten.«

V osvobodilni borbi je bilo ustvarjeno trdno prijateljstvo med Italijani in Slovanci, tega prijateljstva ne bo mogel nihče uničiti. Danes niso več časi reakcijske manarhistične Jugoslavije. Dacionarne manarhistične zastave petokrake imata naši dve različni zastavi petokrake zvezde, pod katero smo zedinjeni. Proti tej zvezi danes vstaja strupena zveza vseh listih, ki so dolgo vladali za suženjem narodom. Danes se poslužujejo pri tem tega, kar najbolj znajo, križarizirajo ljudske oblasti, sabotirajo pri delu in širijo lažne govore. Vse to pa delajo zahrbitno, kakor je že njihova navada. Ta gospoda ni prišla na svetlo takrat, ko se je bilo treba boriti proti sovražniku. Ne pokažejo se rjiti proti sovražniku. Ne pokažejo se tudi danes, ne upajo si objaviti svojega političnega in socialnega programa, ker je ta njihov program enak fašističnemu. Ti in njim podobni so elementi, ki danes sabotirajo in ki se nadejajo udeležiti volitev. Toda ljudstvo vidi dalj kot segajo njihove laži. Ljudstvo vi-

di delo in napredek tistih dežel, v katerih vlada delovno ljudstvo.

Naše ljudstvo bo dalo svoje glasove in svoje zaupanje najpoštenjšim sinovom, delavcem in poštenim inteligentom. Svoj govor je končal z besedami: »Pozivam vas, da potrdite pred vsem svetom, da hočete braniti z največjo odločnostjo pridobitve narodno osvobodilne borbe.«

Kandidat za mestni ljudski odbor Viktor Sinderle je v svojem govoru razložil pomen prvih svobodnih volitev na Reki. »To bo prvič v zgodovini, ko bodo Hrvatje in Italijani skupno volili svojo ljudsko oblast, tako bodo nadaljevali svojo borbo za osvoboditev, katere so se udeležili najboljši sinovi Reke. Borili smo se, da bi našim sinovom šlo bolje. Hočemo, da naše mesto cvete in procvita, da se pristanišče poveča, da se zgradi industrija. V tem kratkem času po osvobojenju smo videli, koliko je bilo storjenega za obnovu. Hočemo oblast, ki nas bo podpirala in nam pomagala do popolnega procvita našega mesta. Hočemo, da pri nas živijo svobodni ljudje, ki lahko svobodno govorijo svoj jezik. To bomo dokazali na teh volitvah.«

V imenu združenih sindikatov mesta Reke je govoril Andreja Pertič, ki je poudaril vlogo delavskega razreda in živo zanimanje delavstva za volitve. Dejal je: »Svobodne volitve nam omogočajo, da izberemo končni sklep o ureditvi našega mesta. Ne more nam biti vseeno, kakšna bo notranja ureditev, nam, ki smo žrtvovali velike napore za obnovo in izgradnjo. Delavski razred, združen po narodno-osvobodilni borbi s kmeti in pošteno ljudsko inteligenco bo ustvaril temelje ljudske oblasti. Vsak delavec, ki se zaveda, da pripada delavskemu razredu in ne ve, da so te volitve njegove lastne volitve, izda sam sebe in ves delavski razred, ta pozablja, kateri so njegovi interesi in s tem služi sovražnikom delavstva, ki je dalo na milijone žrtv v stoletni borbi za svoje pravice. Zavedamo se, da naša bodočnost odvisi od naših rok. Vemo, da samo z delom lahko poboljšamo naš socialni in gospodarski položaj.«

Ko je naglasil vodilno vlogo Komunistične delavske stranke, je dejal: »Danes je delavstvo združeno. Mi bomo pomagali pri zgraditvi našega mesta in pristanišča in naše industrije, ker hočemo povečati naše mesto in ga zgraditi. Poprej nismo delali za nas, ne za naše ljudstvo, ampak za naše izkoriščevalce. Danes pa delamo skupno z ostalimi poštenimi meščani, ki bodo upravljali naše mesto, naše pristanišče in našo industrijo.«

Reakcionarji in avtonomisti skušajo razbiti našo složnost ter sabotirati naše volitve, da bi nas tako oslabil. Najboljši odgovor so ti ljudje dobili danes s to veličastno manifestacijo ljudskih množic. To zborovanje kaže, da je ljudstvo odločno izvolilo svojo ljudsko oblast ter da jo je pripravljeno braniti. Ljudsko oblast smo pridobili z ogromnimi žrtvami, s skupnimi naporji z ostalimi narodi Jugoslavije. Jugoslavija je država, kjer vlada prava demokracija, ki nam zagotavlja, da bodo naše pravice spoštovane. Zato, ko gremo na volitve, se zahvaljujemo naši junaški jugoslovanski armadi.

ki je bila naša osvoboditeljica. Zahvaljujemo se tudi junaškemu Titu.«

V imenu reške mladine je govoril Djino Kmet, ki je med ostalimi dejal: »Volitve bodo največji dan naše mladine, ki bo prvič v zgodovini lahko svobodno izbrala svojo ljudsko oblast. Mladinci, ki so izbrani za kandidate, so nam najboljši porok za to, da bo ljudska oblast delala v interesu mladine.«

V nadaljevanju svojega govora je poudaril, da mora reška mladina iti po poti, ki jo je prehodila mladina Jugoslavije. Naglasil je, da ima mladina Reke na listi osem kandidatov za mestni ljudski odbor, medtem ko Trst, Pulj in ostala mesta v coni »A« sploh ne morejo voliti svojih ljudskih oblasti. Svoj govor je zaključil z besedami: »Tovariši, čas je, da rečemo našo besedo. Kakor smo šli v borbo, tako bomo šli na poziv »Zveze« na volitve v zavesti, da bomo na ta način zadali poslednji udarec ostankom fašizma.«

V imenu AFŽ je govorila Marija Fabijančič, ki kandidira v mestni odbor, ki je dejala: »V tem času bomo dokazali vsem našim prijateljem in sovražnikom našo moč, našo voljo in naš član za utrditev naše ljudske oblasti. Zene in matere Reke bomo glasovale za naše sinove, može, brate, za nas same, glasovale bomo za ljudsko oblast.«

Nato je v svojem govoru naglasila velike zasluge za Narodno osvobodilno borbo ter za ustvaritev ljudske oblasti. Svoj govor je zaključila s pozivom vsem ženam, da se udeležijo volitev za ljudsko oblast, ki bo ženam dala svobodo in enakopravnost. Na koncu zborovanja je pozdravil reško ljudstvo v imenu antifašističnih organizacij mesta Trsta tov. Marino, ki je prikazal veliki pomen volitev na Reki, saj se bodo te volitve vršile v popolni svobodi. V svojem govoru je dejal tudi:

»Delavci iz Trsta, kjer je ljudska oblast po krivici prepovedana, tista ljudska oblast, ki so jo ustvarili skupno z junaško jugoslovansko armado, gledajo z globoko simpatijo na vse, ki se v svobodi že nemoteno lahko posvetijo obnovi. Tržaški delavci so kakor vi preželi z voljo boriti se proti vsem poskusom reakcije, ki jih skuša spraviti v isti položaj kot v preteklosti. Odločili so se, da bodo skupno z ljudstvom Julijske Krajine složno s Hrvati, Slovenci in Italijani nadaljevali svojo pot, za katero so se odločili. Težka je borba, ki jo vodi naša tržaška ljudstvo proti ostankom fašizma, ki uživa popolno svobodo. Fašisti se ne ustrašijo nobenega sferstva, s katerim bi mogli ogroziti našo ljudsko voljo in da bi dali usodo Trsta v roke reakciji, proti kateri se naše delavstvo odločno bori. Toda mi vas zagotavljamo, da bomo z istim navdušenjem, s katerim smo zlomili naci-fašistično barbarstvo, dosegli tudi to, da se združimo z vami in da krenemo na pot demokracije in oblasti. Vse naše želje in vse naše zahteve obsegajo samo eno: »Trst naj bo svobodna federalna enotica v FLRJ.«

Množica je njegov govor pozdravila z burnim navdušenjem.

S predvolivnega zborovanja so bile poslone pozdravne brzojavke predsedniku Zvezne vlade, maršalu Titu in vladni ljudske republike Hrvatske.

Brzojavka maršalu Titu

»Z našega velikega ljudskega zborovanja, ki se vrši ob volitvah naših ljudskih oblasti, pošiljamo Tebi, naš vodja in učitelj iskrene in goreče pozdrave. Jutri bo šlo vse pošteno reško ljudstvo na volišče, da potrdi velike pridobitve borbe in da izvojuje novo zmago. Z našimi volitvami bomo še enkrat dokazali, da hočemo Hrvatje in Italijani Reke živeti v svobodni federativni ljudski republiki Jugoslaviji. S tem namenom kličemo: »Naj živi svobodna Reka v Titovi FLRJ.« Smrt fašizmu, svoboda narodu.«

Brzojavka vladni Ljudske republike Hrvatske

»Ljudstvo svobodne Reke, ki je zbrano na velikem predvolivnem zborovanju, pozdravlja vladno Ljudske republike Hrvatske in predsednika tovariša Vladimira Bakariča. Stojimo pred velikim dogodkom, ki ga bomo jutri slavili na volitvah za ljudsko oblast. S temi volitvami bo reško ljudstvo še enkrat potrdilo, da odločno brani svoje velike pridobitve. Ta dan bo prešel v zgodovino in ke in bo dokaz, da stojimo trdno za ljudsko oblast. Hočemo tako oblast kot je v novi Jugoslaviji.«

Zvela ljudska vlada Hrvatske na čelu s tovarišem Vladimирjem Bakaričem! Zvela demokracija Reka v FLRJ!

Po končanem zborovanju je ogromna ljudska množica manifestirala navdušeno vzklikajoči ljudski oblasti, FLRJ in maršalu Titu.

Prvi volivni izidi na Reki

Z ogromno udeležbo pri volitvah je ljudstvo Reke manifestiralo za ljudsko oblast.

Prvi rezultati, ki smo jih prejeli o volitvah do 17. ure, govori o ogromni udeležbi volivcev v posameznih rajonih. Tako je v prvem rajonu glasovalo 100% na voliščih št. 1, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 in 14. Na ostalih voliščih je bila udeležba le nekoliko manjša od 100%.

V drugem rajonu je glasovalo 90% volivcev. Na voliščih št. 30, 31, 36 in 37 je bila volivna udeležba 100%.

V tretjem rajonu je glasovalo 88,8%. Na voliščih št. 21 in 22 je bila volivna udeležba 100%.

V četrtem rajonu je glasovalo 82,68% volivcev. Na volišču št. 26 je glasovalo 93,95%. Najmanj glasov je bilo oddanih na volišču št. 18, namreč 70,49%.

Vse mesto je bilo okrašeno z zastavami in napismi. Po ulicah so množice navdušeno vzklikale volivni zmagi Slovensko-italijanske antifašistične zveze. Ze dan pred volitvami je 15.000 reških meščanov na veličastni manifestaciji odločno zahtevalo priključitev Trsta in Julijske krajine Titovi Jugoslaviji. To manifestacijo je ljudstvo nadaljevalo tudi na dan volitev, katerih se je udeležilo v ogromni večini. Reka je dokazala trdno povezanost hrvaškega in italijanskega naroda. ki je glasoval za svojo ljudsko oblast in za priključitev k Titovi Jugoslaviji.

Birokracija brez primere

Stišali smo že o ljudeh, ki ne marajo sprejemati strank izven svojih uradnih ur, pa naj bi prišla stara ženica ob slabem vremenu še od tako daleč. Stišali smo o ljudeh, ki pisarijo samim sebi in ki dopisujejo po vseh pravih registriranih dopisov uradniku v sosednjo sobo. Stišali smo o ljudeh, ki se obnašajo kot grofje da podrejenih delavcev ali nameštencev itd.

Primer neverjetnega birokratizma in hkrati dušenja ljudske iniciative pa se je dogodil te dni v Ljubljani na Upravi državnih železnic. Hkrati pa je ta slučaj tudi vzgleden primer, kako se ljudstvo kljub vsem oviram ne pusti zadušiti v svoji iniciativi in kako zdravo odgovarja takim birokratom.

Podružnica zveze delavcev in nameštencev kovinske industrije Jugoslavije v Črnomlju je pred kratkim sklenila na svojem sestanku celokupnega delavstva, včlanjenega v sindikalni organizaciji, da bodo prostovoljno in brezplačno napravili električno napeljava na novo dograjeni železniški postaji Sela—Otovec. 18. februarja so sporčili ta svoj iniciativni in vse pohvale vredni sklep Železniški upravi v Ljubljani s pripombo, naj jim da uprava za to potrebne direktive. — Dne 22. februarja pa so sprejeli sledeči odgovor:

Državne železnice FLRJ — Uprava Ljubljana.

Štev. 16478-II-46.

Ljubljana, dne 22. II. 1946.

Zveza delavcev in nameštencev kovinske industrije Črnomelj.

Vaša vloga z dne 18. II. v zadevi elektrifikacije železniške postaje ni opremljena s predpisano kolkovino.

Vabite se, da vpošljete k vlogi predpisano kolkovino v znesku 10 dinarjev, ker bi se sicer ne mogla obravnavati.

Rok 15 dni. Glavna pisarna: Tome, l. r.

Nimamo besed, da bi dovolj ostro ožigotali ta brezprimerni slučaj birokracije, ki meji že na direktno poseg proti koristim delovnega ljudstva, proti iniciativi in stremljenju delovnih množic za čim hitrejšo gospodarsko obnovo naše domovine.

Delavci v Črnomlju pa se niso dali oplasti niti ovirali od tega birokrata. Ker jim je bilo preprečeno, da bi v najkrajšem času izvršili vse instalacije na kolodvoru, so se podali na prostovoljno delo za razsvetljavo mesta Črnomlja, tja, kjer do sedaj po cestah in križiščih še ni bilo luči. Se istega dne zvečer je zagorela po mnogih ulicah Črnomlja luč.

Najdba odnešenih jugoslovanskih arhivov

Kakor poročajo dunajski časopisi, so ameriški vojniki našli v bližini Solnograda arhivski material jugoslovanske države v skupni teži 2500 kg. Arhiv so skrile tam nemške čete leta 1944 ob umiku iz Jugoslavije. Dokumenti bodo predani jugoslovanski vladi. Na prošnjo naše vlade je bil ves material kartografsko urejen. Arhiv je velike važnosti.

Uprava je imela poseben neuspeh na prvotnem poprišču. Za svojega svetovalca za vprašanja slovenske prosvete na tem področju ima Barago, ki so ga pripeljali iz Italije. Ta človek je bil nedavno obsojen na smrt v odsotnosti s strani jugoslovanskega sodišča za vojne zločince za zločine, ki jih je izvrševal v Jugoslaviji. Njegova navzočnost je docela onemogočila sodelovanje med Slovenci in zavezniško vojaško upravo in zato zveni smešno ponudba zavezniške vojaške uprave, da bi slovenski svetovalec sodeloval s tem človekom. Tako sem po vseh slovenskih vaseh naletel na ogorčenje, ki ga je povzročila politika in postopanje zavezniške vojaške uprave, zaključuje Cartoon, dopisnik »Daily Workerja«.

Velika manifestacija za Titovo Jugoslavijo v Piranu

V nedeljo dne 3. marca je bila v Piranu velika manifestacija Slovencev in Italijanov iz Pirana in okolice za priključitev Istre in vse Julijske Krajine k FLRJ. Ze v zgodnjih popoldanskih urah se je zbralo na trgu pred Mestnim narodno osvobodilnim odborom čez 5000 ljudi s številnimi slovenskimi, italijanskimi in jugoslovanskimi zastavami ter transparenti, za katerih so bile napisane parole z zahtevami po priključitvi Pirana, Istre, Trsta in vse Julijske Krajine k FLRJ. Ko je prispelo na trg še čez 600 Italijanov iz Izole z jugoslovansko, italijansko in slovensko zastavo ter godbo na čelu, je nastalo med množico nepopisno navdušenje in vzklikanje Jugoslaviji in maršalu Titu.

Kot prvi govorniki so na zborovanju nastopili domačini, ki so poudarili, da za Istro izven Jugoslavije ni življenja, kar bodo povedali tudi zavezniški komisijski. Obsojili so poiskuse domače in tuje reakcije, ki bi hotela odtrgati Istro od Jugoslavije, kateri pripada etnografsko, zemljepisno in gospodarsko. Poleg domačinov se pozdravili zborovanje še priljubljeni tržaški delavski voditelj France Štoka, tajnik poverjeništv PNOO v Ajdovščini France Perovšek in Albin Vodopivec. Dasi je začelo že med prvimi govori močno deževati, je množica navzile temu tri ure vztrajala na trgu in manifestirala za Jugoslavijo, na koncu pa v povorki korakala skozi mesto in tako pokazala, da je vse pošteno istrsko ljudstvo za priključitev Julijske Krajine k FLRJ.

Pozivanje v italijansko vojsko v coni A se nadaljuje

Zasedbena civilna in vojaška policija sta začeli zasledovati in zapirati pripadnike bivše italijanske vojske, ki so se vrnili v cono A. V soboto 16. februarja je zavezniška vojaška policija v spremstvu civilne policije odpeljala Maria Pin, rojenega 15. oktobra 1919 v Trzinu, v rojenega prav tam v ulici Serenissima št. 66 na sedež policije, mu sporočila njegovo aretacijo ter ga odvedla dalje

Videm pod obtožbo, da je pobegnil iz Badoglije mornarice. Mario Pin je bil od 1. avgusta 1944 borec brigade Fontanot v sestavi NOV Jugoslavije, iz katere je bil odpuščen 24. junija 1945. Bivši borci NOV Jugoslavije izjavljajo, da bi bila za njih sramota služiti reakcionarnim elementom v italijanski armadi in so ogorčeni nad takšnim postopanjem anglo-ameriške policije.

»Zavezniška vojaška uprava ovira napredek Julijske Krajine, dežele 40.000 mučencikov« piše »Daily Worker«

London. Dopisnik Tanjuga poroča: »Daily Worker« je objavil poročilo svojega posebnega dopisnika iz Julijske Krajine Cartona. Članek je izšel pod naslovom: »Zavezniški ovirajo napredek v deželi 40.000 mučencikov.« V članku je rečeno:

V Julijski Krajini obstojata dva svetova, eden pod nadzorstvom zavezniške vojaške uprave in drugi pod jugoslovansko komando. Ljudstvo pripada isti starodavni slovenski rasi, na isti neplodni kameniti zemlji in z isto odločnostjo, da ne bo nikdar sprejelo nobene rešitve tržaškega problema in Julijske Krajine, ki bi ga spet spravila pod mrzko italijansko upravo. Toda tu se podobnost neha. V jugoslovanski zoni sem videl takega duha, kakor ga nisem videl v nobenem kraju v osvobojeni Evropi — ogromno zaupanje in navdušenje, ki daje temu ljudstvu moči do neverjetnih uspehov v obnovi. Toda v drugi zoni, na žalost povsem nepotrebno, a kljub temu rečnično, ima delavnost zavezniške vojaške uprave kljub dobri namenom in nepristranosti posameznih oficirjev v Trstu porazen vtis na slovensko kmečko prebivalstvo.

Po 6 mesecih nadzorstva zavezniške vojaške uprave, — nadaljuje dopisnik »Daily Workerja«, — smatra večina slovenskega prebivalstva britanske in ameriške oblasti za boljše od Nemcev in Ita-

lijanov samo v nekem pogledu. Oficirji sedanje zavezniške vojaške uprave niso nikdar vedeli, ali so morda pozabili, da je to ena izmed najmočnejših partizanskih pokrajin v vsej Evropi: in da je 40.000 prebivalcev padlo za osvoboditev teh krajev izpod tuje in italijanske vladavine. V tej zoni je bila z neko nedavno objavljeno zavezniško naredbo odvzeta vsa oblast izvoljenim vaškim narodno-osvobodilnim odborom. Obnova požganih vasi in popravilo železnic — vse to čaka na sklep, ki bo rešil vprašanje bodočnosti tega kraja, in odhod nepriključene zavezniške vojaške uprave.

Vendar pa v jugoslovanski zoni napreduje vse z veliko brzi. Skoraj vsi mostovi so že popravljani. Ves možni material, ki je pri roki, ter vsa razpoložljiva delovna sila se uporabljata za popravilo poškodovanih cest. Vse to delo se vrši pod nadzorstvom krajevnih ljudskih odborov in v teh čudovitih dolinah in na gorskih prehodih sem videl ljudstvo, ki ima dejansko nadzorstvo nad svojim življenjem na demokratični način. Zavezniška zona nudi popolnoma drugačno sliko. Osebnem sem proučil nekaj primerov, ki so vzbudili veliko nezadovoljstvo proti zavezniški vojaški upravi. V Kobaridu sem naletel na nekega ameriškega poveljnika, ki se je v tem stoddotno slovenskem kraju posluževal italijanskega tolmača. Zavezniška vojaška

Za utrditev sindikalnih organizacij

V letu 1945 smo dosegli znatne uspehe v delu na ustanavljanju sindikalnih organizacij in v organiziranju delavcev in nameščencev. Kljub velikim motnjam kot so bile na primer: porušeni potniški in poštni promet, zamenjava denarja, pomanjkanje papirja itd., da ne govorimo o osnovnem vzroku slabosti — o pomanjkanju kadrov, nam je uspelo, da smo organizirali vse strokovne zveze, ki so predvidene v začasnem statutu in postavili strokovne organizacije po vsej državi.

V preteklem letu je bilo ustanovljenih v vsej državi 7412 podružnic in 330 krajevnih medstrokovnih svetov. V sindikate se je včlanilo 757.032 delavcev in nameščencev, od katerih je bilo redno plačujočih 662.432 članov. V naši deželi je okrog milijon delavcev in nameščencev. To se pravi, da se je v sindikate vpisalo 75 odstotkov oziroma, da je rednih članov sindikatov 66 odstotkov celotnega števila delavcev in nameščencev.

Kot vidimo, so naši sindikati množični in imajo pogoje, da postanejo še bolj množični, zlasti če imamo pred očmi splošni vpliv sindikatov na delavski razred, ki daleč presega okvir sindikalno organiziranih. A če je še vedno tolikšno število neorganiziranih, je temu vzrok naša slabost v administraciji in propagandi. Nimamo organizirane in uporne agitacije, da bi pritegnili delavce v sindikate. Čaka se, da pridejo sami. Ne posveča se dovolj pažnje, da se organizirani delavci zadržijo v sindikatu. Mnoge upravne podružnice se ne brigajo, da bi pravočasno dobile članske izkaznice, ne brigajo se za redno plačevanje članarine, ne angažirajo članstva na izpolnjevanju nalog sindikatov, v obnovi gospodarstva, v kulturno prosvetnem delu itd. Pomanjkanje politično izobraževalnega dela, nezadostno pojasnjevanje današnje vloge in nalog sindikatov in delavskega razreda sploh, pripomore k temu, da manj prosvetljeni člani zapuščajo sindikat, ker ni izpolnil pričakovanj, kar se tiče zadovoljive časovne nastalih stvarnih potreb. V bodoče se mora tem vprašanjem posvetiti več pažnje.

Sindikati so množični, toda niso še utrjeni, ne predstavljajo še močne celote, močnega organizma, ki po volji in potrebi z gotovostjo premika svoje posamezne dele ali se sam v celoti premika. Zato je vprašanje utrditve sindikalnih organizacij naša najvažnejša naloga v tem času. Pri vsmeritvi dela v tem pravcu moramo posvetiti posebno pažnjo naslednjemu:

1. Vsi sindikalni voditelji, začasni od voditeljev centralnih uprav pa do podružnic se morajo dobro spoznati z današnjimi nalogami in vlogo sindikatov. Vlogo in naloge sindikatov morajo spoznati tudi vsi člani, a zlasti delavski razred. Da bomo te naloge lahko popolnoma razumeli, si moramo biti najprej na jasnem z velikimi političnimi in socialnimi spremembami; v naši deželi. Iz velikega števila napak, katere se delajo v odnosu do državnih podjetij, se vidi, da znaten del delavcev in sindikalnih funkcionarjev ni popolnoma razumel vsebine teh sprememb. Formalno tuži ti delavci vedo, da so državna podjetja — naša podjetja, ker je tudi država naša, ljudska, toda vsebine tega vendar niso razumeli. Ne poznajo dovolj politične važnosti državnega sektorja gospodarstva. Drugeče se ne bi dogajalo, da bi bežali z državnih podjetij v privatna zaradi drobnih in začasnih (vedno protizakonitih) materialnih koristi; ne bi bilo ogromno škode zaradi slabega opravljanja, slabe kontrole, slabe organizacije dela, pomanjkanja delovne discipline itd.

Negotovost funkcionarjev, katere izvira v glavnem iz nepoznavanja nalog sindikatov, izbija vsak dan tudi v tem, da se nekateri dovolj vplivati trenutnemu razpoloženju enega dela delavcev in gredo sporedno z njimi v zahtevah za povečanje plač in dobivanja raznih priložnosti, kakršne naše gospodarstvo danes ne more prenesti. Drugi gredo spet po povsem drugačni poti — naravnost žandarstvo bde nad delavci, da se ne bi pritožili zaradi gotovih težav in zahtevali, četudi v mejah možnosti, izboljšanje delovnih pogojev.

Sindikalne organizacije se morajo vsakodnevno brigati za gospodarsko izboljšanje življenja delavskega razreda, toda to ne sme niti za hip ogroziti in zavreti gospodarski razvoj naše dežele, kajti s tem bi bila ogrožena tudi politična svoboda delavskega razreda in delovnega ljudstva sploh. Delavcem je treba pojasnjevati vzroke sedanjih težav, še bolj jim je treba pokazati na nadaljnji razvoj in razširitev izbojevanih pozicij. Prepričljivo jim moramo objasniti, da delo na obnovi in izgradnji našega gospodarstva, ni le borba za to, da se izkopljejo iz bede, v katero nas je vrgel fašistični okupator, ni le delo na trenutnim gospodarskem izboljšanju življenja delavskega razreda, ampak da je to del in sicer glavni del boja delavskega razreda za oblast, oziroma za ohranitev in utrditev že izbojevanje oblasti, da je to boj za bodočo gospodarsko in politično ureditev naše dežele v kateri ne bo izrabljanja. Brez tega spoznanja se pri delavcih ne more v zadostni meri razviti zavest in volja o potrebi samoopovedi in odločnega prenašanja vseh težav in žrtve.

2. Sindikalni funkcionarji in aktivisti morajo razumeti, da so naši sindikati demokratično centralizirane organizacije, vodene iz enega centra. To se pravi, da za delo vseh organizacij velja ista načela in da vse organizacije izvajajo enotno politiko. To se pravi, da se forumi volijo, a nižji forumi morajo sprovesti v življenje odloke višjih forumov, katerim tudi odgovarjajo za svoje delo. To se pravi, da je dolžnost in pravica nižjih forumov, da dajejo višjim forumom iniciativno in predloge za delo. Vsi forumi so posredno ali neposredno pred članstvom odgovorni za delo. Vsak funkcionar je, kot posameznik za svoje delo odgovoren forumu, katerega član je, a forum nosi kolektivno odgovornost za delo celote in vsakega posameznika.

Osebo in kolektivno odgovornost je treba razvijati in dvigniti na višjo stopnjo. Tisti funkcionar, ki pri sebi ne more razviti čuta odgovornosti in se po njem ravna, ne more biti dober sindikalni funkcionar.

Z utrditvijo discipline in z dvigom osebne in kolektivne odgovornosti bomo zagotovili izvajanje enotne politike od centralnih organov do podružnic. Od funkcionarjev je odvisno, kako bodo množice članstva razumele in izvedle odloke sindikalnih forumov. Danes veliko število sindikalnih funkcionarjev sploh ne proučuje dobljenih direktiv in čisto tudi ne čita direktivnega materiala (časopisov, okrožnic, dopisov). Prečitane direktive skušajo sablonsko prenesti v življenje. Nekatera organizacije se ne držijo odlokov, ampak vodijo več ali manj samostojno politiko z ozirom na nekakšne posebne »strokovne« ali »krajevne« prilike.

Ni potrebno in ne sme se površno držati predpisov statuta in odlokov višjih sindikalnih forumov, ampak jih je treba pravilno in elastično uporabiti in prenesti v življenje, pri tem se pa držati osnovnih načel. Če se pokaže, da se stalni odlok ne more uporabiti za stalno stroko ali kraj, ga nižji sindikalni organ ne more spreminiti brez predhodnega odobrenja organa, kateri je ta odlok izdal. Samostojnost posameznih sindikalnih forumov, kakor so centralne uprave zvez, federalni odbori itd. ne sme prekoračiti meje, ki je predvidena v statutu. Njihova pooblastila za eno stroko ali ljudsko republiko niso ista kakor pooblastila Glavnega odbora ali Vsesdržavnega sindikalnega kongresa za vse sindikalno gibanje v Jugoslaviji, ker se ta pooblastila gibajo v okviru odlokov Glavnega odbora. Njihovo delo spada v nadzorstvo Glavnega odbora, tako kot tudi oni nadzorujejo in vodijo delo nižjih organov.

Ta disciplina in centralizem ne smejo ovirati iniciative sindikalnih podružnic in drugih organizacij. Nasprotno. Vsaka organizacija mora razvijati iniciativno, iznajti najboljše načine dela, za kar najuspešnejšo mobilizacijo množic pri izvajanju postavljenih nalog. Dalje moramo vsestransko razvijati iniciativno množic, toda ustvarjanje te iniciative je treba organizirano izvajati.

Do zdaj doseženi rezultati pri gospodarski obnovi naše dežele so v velikem delu plod spontane dejavnosti in iniciativne množice, a le delno rezultat pripravljene organiziranega in vodenelega dela s strani naših organizacij. Od spontanega poleta in aktivnosti je bilo brez dvoma mnogo koristi, toda spontano delo ne sme biti temelj našega delovanja. Spontano delo podleže naključjem in kot tako ne more imeti stalnega značaja. Naše organizacije morajo načrtno in organizirano vsakodnevno izvrševati naloge sindikalnega gibanja. Vsaka strokovna zveza mora biti organizacijska celota, katere lahko ob vsakem času zbere vse svoje organizacije in članstvo za odredene naloge.

Ta notranja povezanost strokovne zveze ne sme oslabilo povezanosti strokovnih organizacij preko krajevnih medstrokovnih svetov in federalnih odborov, ampak nasprotno, tudi te vezi je treba okrepiti.

Kar najhitreje moramo usposobiti naše organizacije, da bo delavski razred pod njihovim vodstvom lahko pod še tako težkimi delovnimi pogoji in življenjskimi pogoji zavestno vloga vse svoje sile v izgradnjo gospodarstva in utrjevanje ljudske oblasti.

3. Treba je usposobiti administracije v sindikatih. To je danes najzaostalejši sektor dela sindikatov. To ni zaradi nepismenosti in neznanja funkcionarjev (na kar se posamezniki često izgovarjajo) ampak zaradi nemarnosti in nerazumevanja dolžnosti administracije.

Naši sindikati so danes tako poštevilni članstva kot po številu organizacij veliki in razširjeni po vsej državi. Ni mogoče na pamet poznati vsako podružnico in njene probleme, kakor je to bilo vsaj približno mogoče v vrsti sindikatov bivše Jugoslavije, ker so bili majhni.

Posamezni funkcionarji skušajo svojo malomarnost do administracije prikriti izgovorom, češ da so proti birokratizmu. Prav nič skupnega nima birokratizem s potrebno in urejeno administracijo. Neurejene blagajniške knjige vsekakor ne služijo borbi proti birokratizmu. Se manj služi temu namenu dejstvo, da cela vrsta organizacij po cele mesece ne pošlje poročil o svojem delu. Za koliko izvedenih delovanj imamo podatke o doseženih uspehih? Na temelju česa lahko potrdimo, da je produktivnost dela v nekem podjetju res povečana? Koliko časa se izgublja, ko se mora na eno vprašanje večkrat zahtevati odgovor, ko se na eno vprašanje po cele tedne in mesece čaka na odgovor? No, ni samo vprašanje izgubljenega časa, ampak je v prvi vrsti vprašanje o posledicah, ki nastajajo zaradi tega, ker se ni pravočasno opozorilo na odstranjenje škodljivih pojavov in ker se ni delo pravilno usmerilo.

Treba je razumeti: ne moremo in ne smemo delati slučajno in na pamet. Vsak sindikalni forum mora dobro poznati probleme, delo in življenje organizacij, katere vodi. Vedeti moramo, kaj imamo, s čim razpolagamo in kaj hočemo doseči. Izvajanje vsake naloge moramo stalno spremljati in nadzorovati. Vsako nepravilnost moramo takoj popraviti. A tega ne moremo brez dobre administracije, brez rednega in hitrega poročanja, brez računanja in statističnih podatkov. Brez dobre administracije ni dobrega sindikalnega dela.

4. Vprašanje vztrajnega in zavestnega izpolnjevanja nalog je ozko povezano z velikim vprašanjem našega sindikalnega gibanja. To je vprašanje ideološke izobrazbe članstva in krepitve razrednega značaja naših organizacij. Delavski razred naše dežele je v narodno osvobodilni borbi pretrpel ogromne izgube. Večina funkcionarjev in množice članstva iz bivših razrednih URSS-ovih sindikatov je izgubila na fronti in v taboriščih.

Čestitka maršala Tita

predsedniku bolgarske vlade Kimonu Georgijevu

Beograd, 5. marca. (Tanjug.) Predsednik ministrskega sveta maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je poslal predsedniku bolgarske vlade Kimonu Georgijevu sledečo čestitko:

»Prisrčno Vam čestitam k narodnemu prazniku z najboljšimi željami za dobro in srečo bratskega bolgarskega naroda.

Predsednik ministrskega sveta maršal Jugoslavije J. B.-Tito.

Slovanski komite Jugoslavije čestita bolgarskemu narodu k obletnici osvoboditve

Beograd, 5. marca. (Tanjug.) Slovanski komite Jugoslavije je poslal Slovanskemu komiteju v Sofiji ob priliki obletnice osvoboditve sledečo brzojavko:

Ustanovitev kulturnega društva Jugoslavije - Češkoslovaške

V nedeljo je bil v Beogradu v dvorani Kolarčeve univerze ustanovljen občni zbor Kulturnega društva Jugoslavija-Češkoslovaška. Občnega zbora so se udeležili zastopniki našega političnega, družbenega in kulturnega življenja, Jugoslovanske armade in člani Slovanskega komiteta. Češkoslovaško poslanstvo so zastopali češkoslovaški poslanik v Jugoslaviji dr. Josef Korbel, poslaniški svetnik Julio Horvat in ataše za tisk dr. Marek.

Ustanovni občni zbor je s pozdravom prisotnim otvoril v imenu pripravljalnega odbora Miloš Carevič, minister za pravosodje vlade Ljudske republike Srbije, nakar je naglasil potrebo po ustanovitvi društva ter podal kratek pregled ozir kulturnih in političnih stikov med narodi Češkoslovaške in Jugoslavije v preteklosti.

Potem je spregovoril češkoslovaški poslanik dr. Korbel:

»Z iskrenim veseljem pozdravljam današnji občni zbor Kulturnega društva Jugoslavija-Češkoslovaška. Obstoj in delo takšnega društva sta nedvomno velikega pomena za stike naših bratskih držav. V Pragi je bila ustanovljena Zveza prijateljev Titove Jugoslavije dva meseca po osvoboditvi glavnega mesta Češkoslovaške. Iskrena čustva češkoslovaškega ljudstva do narodov Jugoslavije označuje najbolje dejstvo, da je ta Zveza vzniknila spontano iz sredine ene največjih češkoslovaških tovarn, kjer so praški delavci nekega dne ustavili vse delo ter so na dvoršču tovarne sklenili ustanoviti Zvezo prijateljev Titove Jugoslavije.

Velik pomen take organizacije, kot je Kulturno društvo Jugoslavija-Češkoslovaška in pa Zveza prijateljev Titove Jugoslavije, je v delu za razširitev in poglobitev vzajemnega spoznavanja naših narodov tam, kjer uradne osebnosti ne morejo delati in bi ne bilo niti koristno, da delajo.

Čeprav imajo stiki med narodi Jugoslavije in Češkoslovaške že svojo staro tradicijo, se po mojem mnenju ni nikdar nudila lepša prilika za medsebojno spoznavanje in zblizjevanja kakor dandanes. Po hudih izkušnjah dveh svetovnih vojn, po dalekosežni socialni revoluciji, skozi katero sta šli in gresta naši dve državi ter spriču pravičnega pojmovanja slovenske vzajemnosti, se nam odpira možnost in naloge za tesno sodelovanje na političnem, kulturnem in gospodarskem področju. Dolžnost tistih, ki jim je ljudska volja ali ljudska oblast zaupala nalogo delati za češkoslovaško-jugoslovansko vzajemnost, je, da dajo tej vzajemnosti v resnici praktičen in konkreten izraz.

Češkoslovaške narodne oblasti izražajo svoje občudovanje nad hrabro borbo, ki so jo narodi Jugoslavije vodili med vojno, n. pr. s tem, da so sprejeli okrog 200 jugoslovanskih dijakov, ki študirajo kot štipendisti češkoslovaške vlade na češkoslovaških univerzah. Prav tako so se z navdušenjem zavzale skrbeti vsaj za majhen del jugoslovanskih otrok. Tako se zdaj organizirajo odhod 3000 jugoslovanskih vajencev, ki se bodo izučili obrti v razviti češkoslovaški industriji. V kratkem času bo tudi prirejena v Pragi razstava jugoslovenske narodno osvobodilne borbe. Predvidena so bila že nekatera delo partizanske književnosti — vse to je pa šele začetek. Še mnogo drugih stvari je, kjer se moramo medsebojno spoznati. V Pragi in po vsej Češkoslovaški živijo ljudje in-

Del delavcev je bil pred vojno pod vplivom žoltih organizacij, zlasti v Hrvatski in Sloveniji. Državni uslužbenci v bivši Jugoslaviji sploh niso bili sindikalno organizirani, niti niso, razen posameznikov, imeli nobene zveze z razrednim delavskim gibanjem. Nasprotno, tudi duhovno so bili zasušeni po vladajoči reakcionarni kliki bivše Jugoslavije. Vsa ta množica se je danes zllila v sindikate bolj podzavestno kot zavestno, pod vplivom Ljudske fronte in vseljunske aktivnosti, ter prinesla s seboj duh malomeščanske, buržoazne ideologije razumevanja, tuje razrednim interesom delavskega razreda. Mnoge naše podružnice se v svojem delu in življenju ne razlikujejo od običajnih malomeščanskih združenj in društev. Funkcionarji, ki se ne zavedajo svoje razredne pripadnosti in razrednih interesov delavskega razreda — in takih je precejšnje število — ne morejo v zadostni meri čutiti odgovornosti za dolžnosti, katere izvršujejo, in niso pripravljeni, da bi se žrtvovali. Dajejo toliko, kolikor se od njih zahteva in kolikor je potrebno.

Preti moramo k množičnemu ideološkemu izobraževanju delavskega razreda, a v prvi vrsti k izobrazbi sindikalnih aktivistov in funkcionarjev. Delavski razred se mora spoznati z naukom marksizma-leninizma. Delavce moramo razredno prosvetiti in napraviti iz njih zavestne graditelje novega družbenega reda — socialističnega reda.

Ivan Božičević

»Ob priliki bolgarskega narodnega praznika pošiljamo preko Vas vsemu bolgarskemu narodu prisrčne čestitke in tople bratske pozdrave. Ko proslavlja bolgarski narod 60 letnico svoje narodne osvoboditve, proslavlja istočasno tudi zmago demokratičnih sil v svoji deželi in zmago ideje slovenske vzajemnosti, za katero so se borili njegovi najboljši sinovi. Narodi Jugoslavije, ki so dali pod vodstvom maršala Tita v svojem osvobodilnem boju dokaze o svoji ljubezni do svobode in slovenske, spremljajo z globokimi simpatijami napore bratskega bolgarskega naroda pri delu za obnovo dežele, pri izgradnji demokratične oblasti in pri uničenju zadnjih ostankov fašizma.

Zivel bratski bolgarski narod! Zivelo bratstvo vseh slovenskih narodov! Zivela velika Sovjetska zveza, močna opora in zaščitnica slovenskih narodov!

tenzivno kulturno življenje. Vojna in borba proti nezasišanim nemškim grozodejstvom je vllila književnemu, umetniškemu, gledališkemu in glasbenemu življenju nove moralne in intelektualne sile, dala mu je novo socialno vopodnbo in nove vizije, prav tako kakor je veličastna borba jugoslovanskih narodov dvignila na površje nove motive in neverjetne možnosti za umetniško delavnost v Jugoslaviji. Vidite, kako široko in plodovito področje dela ima Kulturno društvo Jugoslavija-Češkoslovaška.

Ako bomo vsi delali kot je to v interesu naših držav, ne bodo naši narodi gojili samo vzajemnih platonskih čustev, temveč bodo hkrati tudi globoko oziriz z zavestjo in prepričanjem, da so potrebni drug drugemu. In če se nam bo posrečilo, da bo prišel sleherni Jugoslovian in sleherni Čeh in Slovák do spoznanja, da sloni usoda Jugoslavije na varnosti Češkoslovaške in usoda Češkoslovaške na varnosti Jugoslavije, bomo lahko rekli upravičeno, da smo izpolnili svojo nalogo.

Potem se je razvila razprava o namenih in smernicah društva. V imenu Slovanskega komiteta je govoril podpredsednik Prezidijske ljudske skupščine Dimitar Vlahov, ki je pozdravil občni zbor in njegove prireditelje ter naglasil, da se je stoletno bratstvo južnih Slovanov in češkega in slovaškega naroda še bolj utrdilo med to vojno in borbi proti fašizmu, v kateri so Slovani največ žrtvovali.

Josip Rus, podpredsednik Prezidijske Ljudske skupščine, je govoril o pomenu slovenskega bratstva in sodelovanja ter o vlogi, ki jo je odigrala Sovjetska zveza pri zblizjanju vseh slovenskih narodov.

Potem je govoril Ivo Vejvoda, direktor Tanjuga, o potrebi resničnega bratskega sodelovanja, ki sloni na najtrdnejših zvezah in ki je potrjeno s krvjo češkoslovaških partizanov, ki so se borili za svobodo tudi jugoslovanskih narodov.

Oskar Danon, direktor opere, je govoril o potrebi čim tesnejših kulturnih stikov, skladatelj Josip Slavenski pa o pomenu sodelovanja na glasbenem področju. Ko so bila sprejeta društvena pravila, so bili izvoljeni v odbor Kulturnega društva Jugoslavija-Češkoslovaška: predsednik Josip Rus, podpredsednik Prezidijske Ljudske skupščine, podpredsednik Miloš Carevič, minister za pravosodje Srbije, tajnik Ivo Vejvoda, direktor Tanjuga, blagajnik dr. Dragotin Džurđević in odborniki: Vaso Čubrilovič, kmetijski minister zvezne vlade, generalni major Rade Hamović, pomočnik ministra za informacije Veljko Korac, književnik Milan Bogdanović, direktor opere Oskar Danon, univerzitetni docent Mihajlo Petruševski in skladatelj Mihovil Logar.

Ob zaključku občnega zbora so bile poslane pozdravne brzojavke predsedniku Češkoslovaške republike Edvardu Benešu, generalistu Stalinu, maršalu Titu, Vseslovenskemu komitetu v Moskvi in Zvezi prijateljev Titove Jugoslavije v Pragi.

Podružnica Navoda v Mariboru je napovedala tekmovanje za izboljšanje prehranjevalne službe

Sindikat mariborske podružnice Navoda je napovedal tekmovanje za izboljšanje prehranjevalne službe vsem Navodovim podružnicam Ljudske republike Slovenije. To tekmovanje naj predvsem pospeši pravočasno izdajanje blaga prodajalcem na drobno in potrošnikom. Tekmovali bodo v hitrosti razdeljevanja blaga, znižanju režijskih stroškov in splošnem varčevanju, redu in snagi, zboljšanju službe v osehkih za meso, registraciji poslovanja in sindikalnem ter političnem delu. V tekmovanje so vključeni vsi organi oblastnega področja, ki so odgovorni za prehranjevalno službo v Sloveniji, in to od ministrstva za trgovino in prekrbro do krajevnih in četrtinskih ljudskih odborov, nadalje vsi prodajalci na drobno in potrošniki, kakor tudi ravnateljstvo Navoda v Ljubljani z vsemi svojimi podružnicami.

Novomeščani in Suhokrajinci čistijo zapuščene kočevske sadovnjake

Železničarji, delavci, nameščenci in sadjarji iz Grma in Novega mesta so v nedeljo skupno s kmeli iz vasi Smihela pri Žužemberku, Lašč, Sel, Viseja, Žužemberka in drugih vasi iz Suhe Krajine prostovoljno očistili kočevske sadovnjake.

V zadnjih štirih letih so sadovnjaki okrog Kočevja utrpeli veliko škodo: lomili in uničevali so jih okupatorjevi vojaki, nihče se ni brigal za posušeno peveje, razrasle krone in z mahom prerastla debla.

Skupina, ki je prišla iz Novega mesta, se je sešla s kmeti iz Suhe Krajine na Smuki. Potem so se razdelili v dve skupini. Večja skupina je odšla na Toplo reber, nekaj pa jih je ostalo na Smuki. Domači in novomeški strokovnjaki so prevzeli vodstvo čiščenja sadovnjakov. Obrezovali so peveje, čistili debla, izranabali krtime, podirali stara in ožgana drevesa, zažigali odpadke in čistili grmičevje ter obrezovali obrobne pinograde. V 6 urah so na Smuki in v Topli rebri očistili 1200 sadnih dreves.

Žene in mladina za ranjence

Žene in mladina Zagorja so v nedeljo obiskale vojaško bolnišnico v Rimskih Toplicah. Priredile so za borce predstavo in jih ob koncu prireditev obdarovale. Kljub osem težkočam prehrane, ki so še prav posebno občutne v rudarskih okrajih kot je Zagorje, se zagorske žene zbrale za naše borce, ki se zdravijo v vojaški bolnišnici v Rimskih Toplicah 290 jalc, 41 klobas, 45 kg suhega sadja, 40 kg peciva, 10 litrov žganja, 4658 cigare in 2208 din.

Mladina je že prekorčila tekmovalni načrt

Delavci mladinci v ilografiji Čemazar v Ljubljani so si na svoji konferenci postavili tekmovalni načrt:

1. da bodo napravili do 1. maja 900 prostovoljnih nadur in zaslužke tega dela prispevali v obnovitveni fond;
2. da bodo proizvodnjo dignili za 25 odstotkov;
3. prirejali bodo skupne izlete, pomnožili bodo svojo knjižnico za 150 knjig, s tečajji pa bodo strokovno usposobili delavce-mladince.

Načrt v prostovoljnih delovnih urah so že prekoračili do 26. februarja. Naredili so 1050 delovnih nadur. Začeli so že s tečajji, priredili so skupni izlet v rojstvo vas Prešana. Vsi so že naročili na svoj list »Mladina«. Sedaj pa so se ponovno obvezali, da bodo naredili še 3000 delovnih ur.

650 delavcev, nameščencev in dijakov iz Capraga je dalo 4.700 brezplačnih ur za javna dela

400 sindikalno organiziranih delavcev iz Capraga in Siska je popravilo del ceste od zrušenega železniškega mostu v Capragu proti železniški postaji v dolžini 400 m. Ob priliki bombardiranja vasi je bila cesta na tem mestu težko poškodovana. Sedaj so izravnali vsi jarki, za kar se ngoramo zahvaliti udarniškem delu tovarišev in tovarišic iz sindikalnih podružnic, ki so se odrekli svojemu nedeljskemu počitku. 120 mladincev iz Siska je v nedeljo urejalo prostor pred železniško postajo, ki so jo Nemci za časa okupacije uničili, ter parke v mestu. Tovariši in tovarišice iz kurtilnice državnih železnic so odšli v nedeljo v dve bližnji vasi pri Sisku in popravili kmetov večje število predmetov. Obrtniki iz Siska so popravili peče število oblačil in izdelali 13 novih otroških oblek za kmete iz okoliških vasi. Delalo je vsega 150 delavcev in obrtnikov. Z njimi sta odšla v vas tudi zdravnik dr. Petrovič in dr. Marakanjin. Opravila sta 70 brezplačnih pregledov bolnikov. Kmetje so sprejeli tovariše iz mesta z velikim nandušenjem. Vsa dela so izoršili prostovoljno in brezplačno. S svojim delom je okoli 650 oseb dalo 4700 delovnih ur za obnovo države.

Načrt tekmovalnja mladine trebinjskega okraja

Mladina trebinjskega okraja se je zavezala, da bo v dobi predkongresnega tekmovalja dala brezplačno 5000 delovnih dni za popravilo poškodovanih cest, zasadila bo 25.000 zimzelenov, na krajih, kjer je okupator uničil gozd. Dala bo 8000 delovnih dni za skupno obdelavo zemlje in bo likvidirala nepismenost v okolihu soojega okraja, osnovala 20 okrajnih mladinskih knjižnic, gimnazijska mladina bo dala 16.000 delovnih ur in bo položila ose sile, da bo izvedla načrt, ki ga je izdelala na plenarnem sestanku. (Tanjug)

8. marca priredi Glavni odbor AFŽ Slovenije v veliki dvorani Uniona ob 20. uri

SVEČANO PROSLAVO mednarodnega ženskega dne s sledečim programom:

1. Nagovor
2. Recitacija
3. Koncert Tržaške filharmonije

Vstopnice se dobe pri odborih množ. organizacij. Cene od 40 din navzdol.

Žrtve, ki so jih dale Renče za svobodo, ne smejo biti zaman

Danes brezposelnost — jutri delo in življenje v Jugoslaviji

Če se človek pelje iz Gorice skozi Vrtojbo in Bilje proti Renčam, ki pomenijo vsakemu partizanu, ki je živel le nekoliko časa na Primorskem, drag kraj, mu padeta prvi hip v oči dve stvari: ogromen, iz belega kamna sestavljen napis »TITO«, ki je vkopan v kraško skalo v višini 700 do 800 metrov in ki žari kakor vzpodbudni vzklík z večinoma likovno masiva. Črke napisu so gotovo visoke 20 metrov. Vidijo se na Sveto goro, do Solkana in nemara celo v Brda čez Sočo, kjer gospodarijo z usodo zavednih protifašistično usmerjenih ljudi fašistični agenti, belogardistični zločinci in krvniki Draže Mihajloviča. Druga stvar pa so opekarne, ki leno počivajo sredi rodovitne ravnine, zapuščene in ne neme. Siv prah jih je prekril in tam, kjer bi morale pridne roke žgati opeko za obnovo, poganja mlada trava. Te opekarne so zidariji iz Renč ugasnili, ko so odšli v partizane, da bi svojih zemlji priborili svobodo. Dejali so, da jih bodo zakurili takoj po vojni. Ko so gledali požgane in porušene vasi, so sklenili, da bodo delali s podvojenim silo, da se jim prej popravi rane iz vojne. Ali danes je leto dni po vojni. Po požganih in porušeni vasi okrog Gorice pa še morajo ležati ljudje, ki so vsa leta delali za osvoboditev izpod tujejarma, ki so ogromno žrtvovali za zmago zavezniške stvari nad fašizmom — po enem letu morajo spat ti ljudje po hlevih in v zasilno napravljanih kolibah, zakaj opeke za kritje streh ni, opekarne v Renčah pa stojijo, kakor da bi si ti ljudje niti svojih hramov ne smeli obnavljati.

Delavci iz opekarn, zidarji iz Renč, težaki iz vseh teh vasi pa hodijo križem rok po cestah ter preklinjajo razmere, ki onemogočajo, da bi s svojimi zdravimi rokami zgradili, kar je porušena, in ga z brezposelnostjo ubija. Nemara je brezposelnost orožje, s katerim se bore temne sile v Slovenskem Primorju proti narodno zavednemu ljudstvu, se sprašujejo delavci iz Renč, iz Bilj, Vrtojbe, Mirna in iz vseh vasi Julijske Krajine, kjer počivajo tovarne in delavci, kjer je pesem dela zamrla in kjer ljudem prepovedujejo izražati svojo nacionalno zavest, kakor občutijo.

Ob cesti iz Gorice proti Renčam stoji številni slavoloki, ki so zgrajeni skrbno in se jim pozna ljubezen prebivalstva. Skoraj na vsaki hiši imajo sliko maršala Tita in Kardelja, skoraj vse hiše so okrašene z zelenjem. Vse je okrašeno, kakor da je blizu tisti dan, ko bodo zidarji iz Renč in Mirna lahko brez skrbi zakurili svoje opekarne, ko bodo delavci iz vseh tovarn spravili v obrat svoje stroje, ko bodo vsi tisoč lačnih in dela željnih ljudi postavili svojo oblast, ki jim bo zagotovila delo in zaslužek.

Vse hiše ob cesti so popisane s pa-

rolami, katerim se pozna, da so prišle ljudem iz srca: »SVOBODA, DEMOKRACIJA, DELO, JUGOSLAVIJA!«, to za primorskega človeka niso samo gesla, to so zanj besede, ki pomenijo življenje, srečo, blagostanje.

Renče so danes porušena vas. Požgano zidovje se boči dolgočasno proti nebu in po notranjosti zgradb raste plevel. Pred nekaj leti so pa bile cvetoče kraj, ki je bil zaradi svoje narodne zavesti imperialističnim Italijanom trn v peti. V spomenici, ki jo je prebivalstvo Renč poslalo zavezniški komisiji za določitev meja med Jugoslavijo in Italijo, je prikazan kos zgodovine Renč, ki je boleča in žalostna. V spomenici je zapisano takole: »Od prvega dne okupacije po Italiji — to je od leta 1918 vse do današnjega dne — ni nasilje nad nami popustilo. Preganjajo nas na naši, od pametnega slovenski zemlji. Ukinih so nam slovenske šole, slovenski jezik, v letu 1921 in 1922 so nam požgali kulturna domova društev Svobode in Iskre. Za-

tako: »Drugega maja je visela na Fajtovem hribu pri Renčah slovenska zastava. Italijani so za to izvedeli in naslednjega dne zjutraj so ob šestih uri pridli v vas. Prišli so kvesturini, karabinerji in fašisti. S seboj so pripeljali tudi sanitetni avlo. Vdri so najprej v mojo hišo, kjer so v veži naleteli name. Pobili so me na tla ter začeli tolči po meni z bikovkami in puškinimi kopitji. Tepli so me vpricho otrok in očeta. Ko jih je oče začel prositi zame, so udarili tudi po njem. To priložnost sem izrabil, se dvignil in skočil skozi vrata. Italijani so tekli za menoj in me bili toliko časa, dokler nisem padel v nezavest. Isti čas so Italijani vdrali tudi v druge hiše po vasi, kjer so prav tako pretepli ljudi. Večina jih je pa čakala pred cerkvijo, ko so ljudje šli od maše. Tu so začeli Italijani pretepati vse, kar so dobili pod roke. Pretepanje je trajalo do 11. ure dopoldne. 27 ljudi je bilo ranjenih, mnogi so pa imeli po telesih potlube. Vse ranjence so Lahji aretirali ter jih

Pred Renčami so prebivalci za prihod medzavezniške komisije postavili krasen slavolok.

radi nasilja nad nami se je mnogo naših ljudi izselilo. 3. maja 1942 so Italijani prihrumeli iz Gorice, ko je ljudstvo zapuščalo cerkev. Začeli so pretepati vse vprek, da je kri zalila Gregorčičev trg. S pretepanjem so več ljudi pohabili. Istega leta so aretirali, mučili in odgnali v zapore čez 60 prebivalcev občine, v internacije in na prisilno delo pa 74 ljudi.

O divjanju Italijanov 3. maja 1942 mi je tovariš Arčan David pripovedoval

odpeljali v zapore. Po zasliševanju so ranjence poslali v internacijo, od koder so se vrnili ob zlomu Italije.

Italijani so po tem jutru prišli še nekajkrat pretepati ljudi v Renče. Tako so s tepenjem ubili Štubila Franca in Černeta Dragotina. Družine, katerih sinovi so odšli v partizane, so Italijani poslali v internacijo, pred izgonom pa so jih ponavadi pretepli.

V Renčah je bil komandir karabinerjev zloglasni brigadir Corsi, ki je živinsko mučil in pretepal aretirance. — Dne 1. marca 1942 je bil aretiran Tureli Maks, ki je bil osumljen, da sodeluje z Osvobodilno fronto. Pri zasliševanju so bili navzoči tudi podoficirji italijanske vojske. Aretirance je zasliševal brigadir Corsi, ki ga je med zasliševanjem tepel po obrazu s stisnjeno pestjo. Corsi je užival nad tem, da je žrtve, ki jo je pretepel do krvi, morala sama brisati kri s tal. Tovariša Turelija so pretepli na ta način, da so ga podoficirji pehali k brigadirju Corsiu, ta ga je pa z breco ali udarcem odbijal od sebe. Pri zasliševanju so ga mučili s tem, da so mu stiskali členke prstov med vrata. Po dolgem zasliševanju so ga poslali v internacijo, od tam pa v zapore v Trst, od koder je ob zlomu Italije pobegnil.

Prebivalci Renč kljub strašnemu divjanju okupatorja niso nehali verovati, da bo prišel čas, ko bo Primorska svobodna, ko bodo s te mučeniške zemlje izgnani fašisti, nacisti, četniki in zločinci vseh vrst, ki so se v času fašističnega divjanja natepli v Julijsko Krajino.

Renče so v tej vojni veljale za eno najbolj požrtvovalnih vasi v Slovenskem Primorju. Ekonomski odsek IX. korpusa NOV je imel tu mnogo skladišč in partizanski avtomobili so noč za nočjo vo-

Ljudstvo Julijske Krajine krasí svoje hiše z napisi in zelenjem ter slikama maršala Tita in tov. Kardelja.

zili iz Renč v Trnovski gozd hrano in druge potrebščine. Avtomobilska pot je peljala blizu nemških postojank, na Čaven. Pot na Čaven so zgradili prebivalci Gojačevega, Maloš, Črnuč, Vrtojvina, Sela in vse okolice. Skoraj vsa hrana, ki jo je dobivala vojska IX. korpusa, je šla skozi Renče. Ko so Nemci odkrili bunkerje, so vas zažgali, ljudstva pa s tem niso odvrnili od dela. Ne četniški teror, ne streljanje prebivalstva, ne internacije niso mogle v ljudstvu omajati vere v skorajšnjo svobodo.

Prebivalci Renč verujejo v skorajšnjo osvoboditev, čeprav vidijo hoditi po Gorici četnike in italijanske fašiste, ki so jim požigali hiše in jih pretepli. Rustjanova mama, ki je bila s svojo družino prva internirana, je dejala, da je prepričana, da bo Gorica kmalu očiščena tistih, ki so mučili Primorce.

Renče pričakujejo prihoda zavezniške komisije samozavestno. Ljudstvo ji bo pokazalo, koliko je žrtvovalo za to, da bi bilo priključeno k Jugoslaviji. Pokazalo ji bo ruševine, pohabljenice in invalide ter jo vprašalo, ali takšno ljudstvo nima polne pravice do svobode. — Pokazalo ji bo pa tudi, koliko je žrtvovalo prostovoljno za svojo vojsko. V ta namen je krajevni narodno osvobodilni odbor za Renče izdelal tole statistiko:

1. Renče štejejo prebivalcev . . . 1612
 2. v partizane so dale oseb . . . 333
 3. padlih partizanov 62
 4. civilnih žrtiev 9
 5. invalidov 16
 6. umrlih v taboriščih 12
 7. pogrešenih 15
 8. mučenih 68
 9. po zaporih in internacijah oseb 144
 10. odpeljanih v Nemčijo 57
 11. pogorelih hiš 88
 12. pogorelih hlevov 68
 13. pogorelih svinjakov 68
 14. delno požganih stanov, hiš 132
 15. delno požganih gospod. poslopij 32
 16. popolnoma porušena cerkev 1
 17. oropane, zgorle goveje živine 52 konj 10, prašičev 85
 18. oropane in zgorle perutnine 1982
- Vas Renče ima tudi še nekaj frakcij, ki so popolnoma požgane. Vinišče je bilo

požgano 30. maja 1944. Ljudje žive danes v provizorično napravljanih prostorih, ki so jih pokrili z deskami in slamo, večinoma pa spet po hlevih. Frakcija Ozren je bila požgana do tal 20. maja 1944. V Ozrenu je zgorela v neki hiši vsa družina. Frakcija Britof je bila požgana 26. avgusta 1944.

Prebivalstvo krajevnega NOO Renče je darovalo v štiriletni borbi za svojo narodno osvobodilno vojsko naslednje stvari:

Obleke, obutve, perila, lobaka, mila in sanitetnega materiala v skupni vrednosti takratnih 3.219.500 lir, zlata so nabrali 80 dkg, srebra 70 dkg, pšenice 24.720, koruze 68.650, krompirja 67.750, fižola 15.510, krušne moke 8940, koruzne moke 6774, govejega mesa 30.750, prašičjega mesa 1260, masla 9970, slanina 4925, medu 265 kg, vina 21.970, žganja 495 litrov, sena 5500, slame 7200, drv 155.000 kg, jaje 10.240 kom., mleka 5600 litrov, obovov za prehodne edinice 7400, postelj za ranjence 14.

Darovali so gradbeni material za zgraditev 25 bunkerjev, dali so 5 vozil in 275 dvokoles.

Denarja so nabrali 835.700 lir.

Pri delu pri bunkerjih in pri nakladanju ter razkladanju raznega blaga so napravili moških delovnih ur 282.400.

Za pranje, šivanje, kuhanje itd. ženskih delovnih ur 1.114.000.

Prebivalstvo Renč je prodalo partizanskim edincem naslednja živila:

Pšenice 19.830, koruze 43.405, krušne moke 3122, koruzne moke 2533, krompirja 45.400, fižola 12.663, govejega mesa 30.708, prašičjega mesa 1260, slanina 3122, masla 6274 kg, mleka 11.200, vina 6070, žganja 1065 litrov, dvokoles 250, vozov 6.

Posojila svobode so dale Renče 608 tisoč lir.

Prebivalci Renč so prepričani, da so to številke, ki morajo tudi njihove napornike prepričati o upravičenosti njihovih želja, ki so osredotočene v eni sami stvari. Ta je napisana na vsako porušeno hišo in žari iz slehernega srca: »Hočemo k Jugoslaviji!«

Na vseh požganih hišah v Renčah, ki opozarjajo na zločince, ki so požigali naše vasi.

Požgane hiše v Julijski Krajini krasí ljudstvo z zelenjem in napisi. Dolga ulica v Renčah, kjer so vse hiše požgane.

V. I. Lenin: O davku v naturi

(Nadaljevanje)

No in v Sovjetski Rusiji, mar potem, ko je prišel na krmilo proletariata, potem, ko je bil vojaški in sabotažni odpor izkoriščevalcev strit — mar ni jasno, da so se nekatere okoliščine razvile po tipu tistih, ki bi se bile lahko razvile pred pol stoletjem v Angliji, če bi bila začela takrat mirno prehajati k socializmu? Podreditev kapitalistov delavcem v Angliji bi bila takrat lahko zagotovljena s sledečimi okoliščinami: 1. popolno številčno prevladovanje delavcev, proletarcev med prebivalstvom, ker ni bilo kmetov, (v Angliji so bili v 70-ih letih znaki, ki so opravičevali upanje na izredno naglo uspehe socializma med poljedelskimi delavci); 2. s sijajno organiziranostjo proletariata v sindikatih (Anglija je bila takrat v tem pogledu prva država na svetu); 3. z razmeroma visoko kulturnostjo proletariata, izšolanega v stoletnem razvoju politične svobode; 4. z dolgoletno navado sijajno organiziranih angleških kapitalistov — takrat so bili najboljše organizirani kapitalisti izmed vseh dežel sveta (zdaj je prešlo to prvenstvo na Nemčijo). — da rešujejo politična in ekonomska vprašanja s kompromisom. To so torej okoliščine, zaradi katerih se je lahko takrat pojavila misel o možnosti, da bi se angleški

kapitalisti mirno podredili delavcem. lavecem.

Pri nas je ta podreditev v danem trenutku zagotovljena z izvestnimi temeljnimi pogoji (z zmago v oktobru ter z zlomom vojaškega in sabotažnega odpora kapitalistov od oktobra do februarja). Pri nas je postala faktor zmage namesto popolnega številčnega prevladovanja proletarcev med prebivalstvom in njihove visoke organiziranosti podpora, ki so jo dali proletarcem najsiromašnejši in hitro umičeni kmetje. Pri nas končno ni niti visoke kulturnosti, niti navade na kompromise. Če premislimo te konkretne pogoje, nam postane jasno, da sedaj moremo in moramo doseči združitev našinov neizprosne obračuna z nekulturnimi kapitalisti, ki niso pripravljeni na noben »državni kapitalizem«, ki ne mislijo na noben kompromis, temveč nadaljujejo z izpodkovanjem sovjetskih ukrepov s pomočjo spekulacije, podkupovanja siromakov itd., z metodami kompromisa ali odkupa v odnosu do kulturnih kapitalistov, ki so pripravljeni spriznati se z »državnim kapitalizmom«, ki so sposobni ta kapitalizem uresničiti, ki so proletariatu koristni kot razumni in izkušeni organizatorji največjih podjetij, obsegajočih preskrbo de-

desetin milijonov ljudi s proizvodi.

Buharin je sijajno izobražen marksist-ekonomist. Zato se je spomnil, da je imel Marx popolnoma prav, ko je učil delavce, kako važno je obdržati organizacijo velike proizvodnje prav v interesu olajšanja prehoda k socializmu, ko jih je učil, da je povsem dopustna misel o tem, da se dobro plača kapitalistom, da se jih odkupi, če (kot izjema: Anglija je bila takrat izjema) se razvijejo okoliščine tako, da prisilijo kapitaliste pod pogojem odkupa mirno podrediti se ter organizirano preiti k socializmu.

Toda Buharin je storil napako, ker se ni zamislil v konkretno svojevrstnost danega trenutka v Rusiji, prav izjemnega trenutka, ko smo mi, ruski proletariata, pred Anglijo in Nemčijo po našem političnem ustroju, po moči politične oblasti delavcev in za najbolj zaostalo izmed evropskih držav po organizaciji dobro urejenega državnega kapitalizma, po višini kulture, po stopnji priprave za materialno proizvodnjo »vedbo« socializma. Kaj ni jasno, da izvira iz tega svojevrstnega položaja za dani trenutek prav neobhodnost svojevrstnega »odkupa«, ki ga morajo delavci predložiti najkulturnejšim, najbolj nadarjenim in organizatorno najbolj sposobnim kapitalistom, pripravljanim vstopiti v službo sovjetske oblasti in blagohotno pomagati pri organizaciji velike in največje »državne proizvodnje? Kaj ni jasno, da se moramo v tako svojevrstnem po-

ložaju potruditi, da se izognemo dvema vrstama napak, ki je vsaka izmed njih po svoje drobnoburžoazna. Z ene strani bi bila nepopravljiva napaka objaviti: čim je priznana nesorazmerje naših ekonomskih »sil« in politične moči, potem iz tega »sledí«, da ni bilo treba prevzeti oblasti. Tako mislijo »ljudje v turolici«, ki pozabljajo, da »sorazmerje« ne bo nikoli, da ga ne more biti v razvoju družbe, kakor tudi ne v razvoju narave, da bo samo potom vrste poskusov, izmed katerih bo vsak zase enostranski in bo vsak trpel na gotovem nesorazmerju — ustvarjen zmagoviti socializem iz revolucionarnega sodelovanja proletarcev vseh dežel.

Na drugi strani bi bila očitna napaka, če bi dali proste roke kričarjem in frazerjem, ki dovoljujejo »plamteče revolucionarnosti«, da jih potegne za seboj, ki pa niso sposobni za stanovito, premišljeno, pretehtano, tudi najtežje prehode upoštevajoče revolucionarno delo.

K sreči nam je zapustila zgodovina razvoja revolucionarnih partij in borbe boljševizma proti njim jasno začetne tipe, med katerimi predstavljajo levi eserji in anarhisti dovolj očitno tip kaj slabih revolucionarjev. Oni kriče zdaj histerično, tako da jim kar sapo zapira, kriče na vse kriplje proti »sporazumaštvu« »desničarskih boljševikov«. Ne znajo pa pomisliti, v čem bi bilo »sporazumaštvo« slabo in zakaj sta ga

po pravici obsodila zgodovina in razvoj revolucije.

Sporazumaštvo iz časov Kerenskega je izročilo oblast imperialistični buržoaziji, a vprašanje oblasti je osnovno vprašanje vsake revolucije. Sporazumaštvo dela boljševikov v oktobru - novembru 1917 l. se je ali bala prevzema oblasti po proletariatu ali pa je hotelo deliti oblast v enakom, razmerju ne samo z »nezanesljivimi sopolniki« kakor so levi eserji, temveč tudi s sovražniki, čerňovi, menševiki ki bi nas neizogibno ovrali v osnovnem: v razgonu Ustavodajne skupščine, v neizproslem strmoglavljenju Bogajevskih, v polnem ustoličenju sovjetskih ustanov, v sleherni konfiskaciji.

Zdaj je oblast prevzela, obdržala in utrdila v svojih rokah ana partija, Partija proletariata celo brez »nezanesljivih sopolnikov«. Govorili o sporazumaštvu zdaj, ko ni in tudi ne more biti niti govora o delitvi oblasti, o tem, da bi se odpovedali diktaturi proletariata proti buržoaziji, pomeni kratkomočno navajati kakor sraka naučens, toda nerazumljene besede. Imenovati »sporazumaštvo« to, da skušamo v sedanjem položaju, ko moremo in moramo upravljati deželo, prirediti ki sebi, ne da bi štedili z denarjem, najkulturnejše v kapitalizmu izučene elemente, sprejeti jih v službo proti drobnoburžoaznemu razumu, to pomeni, da človek sploh ne zna misliti o ekonomskih nalogah izgradnje socializma. (Dalje prihodnja.)

Delo in napake našega gasilstva

Ljudska oblast nudi gasilstvu vsvo podporo

Prostovoljno gasilstvo je bilo v Sloveniji pred vojno močno razvito. Vendar v bivši Jugoslaviji ni bil glavni namen gasilstva ohranjanje narodnega premoženja, temveč so ga razni strankarski voditelji izrabljali v svoje protiljudske politične namene. Vsa zdrava jedra ljudske tvorne sile, zajete v gasilstvu, so prišla takoj po osvoboditvi do polnega izraza. Narod, ki je prevzel svojo usodo sam v roke, je takoj pričel gledati na to, da se pri nas čimprej na novo ustanove oziroma reorganizirajo prostovoljne gasilske čete, kar je bilo za ohranjanje ljudske imovine nujno potrebno. Brez posebne službene iniciative se je naše gasilstvo po osvoboditvi iz lastnega nagiba ne samo obnovilo, ampak celo naraslo.

V ilustracijo naj služi sledeči pregled: vseh gasilskih čet je bilo leta 1940, prostovoljnih 966, leta 1945 963; industrijskih leta 1940 9, leta 1945 44; poklicnih leta 1940 1, leta 1945 2. Skupno torej leta 1940 976, leta 1945 1009.

Torej imamo po osvoboditvi 33 čet več kot v predprilski Jugoslaviji. Obnovile so se skoraj vse bivše gasilske čete, v krajih, kjer se je pokazala potreba, pa so se ustanovile nove.

Mnogim gasilskim četam je bilo posebno v prvih mesecih delo zelo oteženo zaradi pomanjkanja najnujnejšega orodja in opreme, zlasti pa so trpele zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Gasilstvo je namreč imelo v času vojne veliko škodo, od okupatorja je bilo porušeni in požgani mnogo gasilskih domov, veliko gasilskega orodja uničeno, tako da so nekatere čete ostale brez vsakega premoženja. Pri tem so nekatere gasilske čete, ki so imele več orodja, posodile orodje tistim, ki so bile brez njega in so s tem pokazale pravi smisel za skupnost, kar je vzgleda in pohvale vredno. S požrtvovalnostjo in veseljem so pristopile gasilske čete k delu za obnovo porušeni domov, k popraviljanju gasilskega orodja in k organiziranju in vezbanju novih gasilskih članov.

Naša statistika nam ob koncu l. 1945 prikazuje sledeče stanje:

	leta 1940	leta 1945
članstva	32.302	21.221
domov in orodišč	856	869
motornih brizgaln	547	653
ročnih brizgaln	1027	1008
lestev	1506	890
avtomobilov	192	100
tlačnih cevi	216.615	178.057

Strokovno izobraževanje

Toda tudi naša ljudska oblast ni držala rok križem, temveč je takoj pristopila k strokovnemu usposabljanju gasilstva in poskrbela za vzgojo in uspešnejše delo gasilske organizacije. V ta namen je priredilo ministrstvo za notranje zadeve v zimskih mesecih v Ljubljani dva posebna gasilska tečaja. Prvega se je udeležilo 33 goincev, drugega pa 29. Ta dva tečaja so obiskovali gasilci iz vseh okrajev Slovenije. V strokovnem delu obeh tečajev so se gojenci seznanjali z osnovnim znanjem gasilske stroke, in sicer s teorijo gašenja, gasilskimi stroji, gasilsko strategijo, gasilsko taktiko, gasilskimi orodjem, o dimu in dušljivih plinih itd. Poleg teoretičnega pouka so gojenci vodili tudi praktične tehnične vaje, se seznanjali z organizacijskim sestavom gasilstva, z gasilskimi orodjem, z vrvmi, lestvami, z osnovami zavestne gasilske discipline in o prvi pomoči v sili.

V drugem splošnem delu obeh tečajev so se gojenci seznanjali z zgodovino nastanka in razvoja osvobodilne borbe v Jugoslaviji, spoznavali so ustavo in važnejše zakone, zadružništvo, strukturo ljudskega sodstva, organizacijski sestav sindikatov itd. Podane so jim bile osnove našega gospodarstva, izdki in našem gospodarstvu, kot so spekulacija in črna borza, razložena jim je bila agrarna reforma in njen pomen.

Namen teh tečajev je bil, prikazati gojencem lik novega gasilca — ljudskega gasilca. V nasprotju z duhom starega gasilca, kateremu je bila vsiljena vloga čuvarja vladajočega protiljudskega razreda, mora biti nov gasilec preprosten z duhom ljudskosti, to je biti mora po-

vezan z ljudstvom, z njegovim delom in borbo, biti mora nosilec ideje človeštva, dela, skupnosti in ustvarjanja, opremljen mora biti s solidnim strokovnim znanjem, služiti mora ljudstvu, njegovim potrebam ter varovati njegovo imovino kakor tudi državno imovino, ki je prav tako ljudska.

Ni dvoma, da je bil v obeh tečajih ta namen dosežen. Gasilski gojenci so vložili v delo vse svoje moči, da bi si prisvojili podano jim znanje in s tem v celoti dajali lik ljudskega gasilca, ki jim je bil prikazan z vzgledom, z delom in s predavanji.

Tudi gasilci tekmujejo

Da bi gasilstvo čimprej doseglo zaželjeno višino, je ministristvo za notranje zadeve razpisalo v oktobru tudi dvomesečno gasilsko tekmovalje. Gasilske čete so tekmovalle predvsem v obnovi porušeni gasilskih domov, pri organiziranju in vezbanju novega gasilskega članstva ter pri splošni obnovi. Vse gasilske enote so se odzvale tekmovalju z vsvo vnmom ter dosegle v tem času zelo velike uspehe. Izjemo so tvorili le kraji Prevalje, Dol. Lendava, Konjice in Šmarje pri Jelšah, ki se tekmovalnja niso udeležili.

V okrožju Ljubljana-mesto se je pri tekmovalju najbolj izkazala gasilska četa v Zg. Šiški. Sledile so ji čete Barje, Dravljice, Bežigrad in Ježica. V času tekmovalnja so te čete napravile 781 ur dela za popravilo orodišča odnosno gasilskih domov. Izvršile so več praktičnih vaj s teoretskim poukom ter kažejo pri delu veliko vnmom, razumevanje in zavestno disciplino.

V ljubljanske okrožju zasluži posebno priznanje gasilska četa Crni potok. Čeprav je ta četa visoko v hribovski vasi in so člani sami kmetovalci, ki so imeli mnogo dela na svojih poljih, so z resnostjo in zavestnostjo pristopili k obnovi. V kratkem času so s prostovoljnim delom popravili svoj gasilski dom, ki ga je okupator razdeljal. Pri obnovi gasilskega doma in pri popravilu orodja so napravili skupno 770 prostovoljnih ur. To delo so izvršili poleg svojega trudopolnega kmečkega dela, največ v večernih urah. Njihov gasilski dom je popolnoma obnovljen, vse orodje v popolnem redu. Ta četa naj bo za vzgled vsem ostalim, da bodo z isto požrtvovalnostjo pristopili k obnovi.

V ljubljanskem okrožju sledijo tej četi še gasilci Stare Vrhovine, Bizovika in Poljan. Te čete so izvršile pri obnovitvenih delih 2936 ur prostovoljnega dela, popravile so si prav tako svoje gasilske domove ter prirele strokovne vaje.

Na isti način so se odlikovale tudi nekatere čete v ostalih okrožjih. Tako izkazuje okrožje Novo mesto sledeče čete kot najboljše: Skočijan, Kočevje, Krško, Trebnje, Črnomelj. V času tekmovalnja so napravile za obnovitvena dela 1743 delovnih ur. Sodelovale so pri gašenju štirih požarov in izvršile 38 strokovnih gasilskih vaj. V gasilske čete so sprejele 86 novih članov in jih strokovno izvezbale. Te čete so pri delu pokazale veliko iniciativnost in pripravljenost do učenja.

V celjskem okrožju so se izkazale sledeče čete: Šoštanj, Prožinska vas, Kotredelj, Vrhovo in Solčava. Te čete so v času dvomesečnega tekmovalnja naredile skupno 5863 ur obnovitvenega dela.

Tudi mariborsko okrožje je doprinešalo pri tekmovalju svoj delež, četudi se mora pri obnovi gasilstva boriti z velikimi težočami in prav zaradi tega zaslužio posamezne čete posebno priznanje, in sicer: Maribor-mesto, Zg. Solčava, Središče ob Dravi, Murska Sobota in Ivanjci.

V času tekmovalnja so gasilske čete pokazale veliko voljo do čimprejše obnove naše dežele, ki nam jo je v toliki meri porušil okupator. Cilj vseh čet za časa tekmovalnja je bil, da dvignje iz ruševin svoje gasilske domove, popravijo svoje orodje in so vedno pripravljene za slučaj požarov. Najboljša četa iz vsakega okrožja ki je v času tekmovalnja največ storila za obnovo in dvig gasilstva, je bila tudi nagrajena. Najbolj delovna in požrtvovalna četa Crni potok, iz okrožja Ljubljana-mesto, je prejela v dar motorno brizgalno, darilo predsedstva vlade LRS. Ostale štiri najboljše čete so prejele ročne brizgalne.

in sicer: v okrožju Novo mesto gasilska četa Skočijan, v celjskem okrožju četa Solčava, iz okrožja Maribor gasilska četa Središče ter v Ljubljani-mestu gasilska četa Zgornja Šiška.

Nove naloge v izvenstrokovnem delovanju

Spričo velikega poleta in uspehov našega gasilstva v času od osvoboditve pa do danes ter spričo velike požrtvovalnosti, samoiniciativnosti in ljubezni, s katero so se vrgle zlasti nekatere gasilske čete na delo za obnovo te nad vse potrebne in koristne organizacije, njenih naprav in ponovnega strokovnega usposobljanja, pa bi bilo popolnoma napačno, če bi prezrli gotove napake, ki se pri tem delu dogajajo in škodujejo tako gasilstvu samemu, kakor tudi skupnosti.

Glavna taka napaka, ki je na žalost še vedno zelo pogosta, je nerazumevanje smisla in nalog naše nove gasilske organizacije ali z drugimi besedami: enačnje gasilstva v novi, ljudski Jugoslaviji z gasilstvom v stari, predprilski Jugoslaviji.

V stari Jugoslaviji so razni protiljudski režimi izkoriščali gasilsko organizacijo v svoje politične, protiljudske namene. Zato se je v gasilskih organizacijah forsiral nekakšno »kulturno delovanje«, ki običajno ni imelo skoraj ničesar skupnega z resnično kulturo, temveč je služilo le političnim namenom raznih protiljudskih strank. Po drugi strani pa se je dopuščalo in celo podpiralo prirejanje čim večjega števila veselice, ki so uspravalo vplivale na razpoloženje izkoriščanih ljudskih množic in jih odvrčale od upravičene in potrebne borbe proti sovražnikom ljudstva.

Štiriletna krvava narodno-osvobodilna borba je pomejala tudi s tem. V novi Jugoslaviji gasilstvu ni več treba iti po tej poti. V novi Jugoslaviji gasilstvo ne služi več protiljudskim strankam, ki jih ni več, temveč je poklicano, da služi samo ljudstvu. V novi Jugoslaviji v gasilski organizaciji ni več potrebno »kulturno delovanje«, tako, kakršno je bilo v predprilski Jugoslaviji. Za resnično in pravo kulturno delovanje pa je mesto v ljudski prosveti v okviru Osvobodilne fronte in ne v gasilski organizaciji, ki je namenjena čuvanju ljudske imovine. V gasilski organizaciji je mesto za strokovno izpopolnjevanje in za spoznavanje gasilske tehnike, vsako kulturno delovanje pa pomeni samo cepitev sil in odvrčanje ljudstva od skupnega kulturno prosvetnega dela v dotičnem kraju, obenem pa je tudi v oviro resnemu, strokovnemu delu.

Večinoma se vrši to napačno delovanje gasilskih organizacij zaradi nepoučenosti ali pa zaradi velike, toda nepravilno usmerjene vneme za gasilstvo, katero bi lahko imenovali kot nekak »gasilski lokalpatriotizem«. Ne smemo pa pozabiti, da se za to stvarjo marsikje skrivajo ljudje, ki skušajo na ta način zavestno odvrčati ljudstvo od Osvobodilne fronte in marsikje delujejo popolnoma nemoteno, povsod tam, kjer naši aktivisti zaradi svoje prezaposlenosti ne utegnejo, da bi se udeleževali še kot gasilci.

Tudi skrb za denarna sredstva ne more opravičevati takega delovanja. Denarna sredstva se prav tako lahko dobe s prirejanjem kulturnih prireditev in dostojnih mitingov v okviru Osvobodilne fronte, ki je dolžna, da vodi v svojem kraju tudi skrb za procvit gasilstva. Osvobodilna fronta z vsemi svojimi masovnimi organizacijami niti ne more prepuščati vprašanja denarnih potreb za gasilstvo gasilec samim, saj je dobro organizirana gasilska služba v korist in v interesu vsega ljudstva.

Na ta način odpade tudi potreba po nekdanjih tako pogostih gasilskih veselicah, ki so ljudstvu mnogo več škodovale kot pa koristile. Na njihovo mesto naj stopijo dostojni politični in kulturni mitingi Osvobodilne fronte, ki obenem do gotove meje lahko služijo tudi zabavi in razvedrilu.

Druga napaka, ki izvira iz nekakšnega »gasilskega lokalpatriotizma«, je način uporabljanja gasilskih domov.

V tem pogledu je mnogokje mnogo preveč ozkosti in kratkovidnosti. V gasilskih domovih mnogokje niso vsi prostori napolnjeni z gasilskimi orodjem. Vendar pa se čisto dogaja, da gasilci ljubosumno čuvajo te prostore pred ljudstvom in jih uporabljajo izključno samo za gasilske sestanke, medtem ko

Od živinoreje je v veliki meri odvisna gospodarska moč našega kmeta

V Sloveniji je doslej služilo 59% celotne obdelovalne zemlje za proizvodnjo živinske krme. Ze ta številka nam pove, da je živinoreja ena najvažnejših panog v našem kmetijskem gospodarstvu. Zato je tudi gospodarska moč našega kmeta predvsem odvisna od živinoreje. Ker ima Slovenija vse naravne in gospodarske pogoje za razvoj živinoreje, bo ta gospodarska panoga tudi v bodočem gospodarskem načrtu za naše kmetijsko gospodarstvo velikega pomena.

Povečano pridelovanje krmskih rastlin bo dalo podlago za izboljšanje kakovosti živine in tudi pogoje za številčno porast. S tem bomo dvignili donosnost živinoreje, njeno rentabilnost in s tem ustvarili tudi temelj, da bo rentabilno celotno naše kmetijsko gospodarstvo, ker je v njem najvažnejša gospodarska panoga prav živinoreja. Zato moramo povesti živinoreji vso skrb in vso pažnjo. Težišče pospeševalnega dela živinoreje bo naslonjeno na živinorejske zadruge. Preko živinorejskih zadrug bomo uredili naš gospodarski načrt v živinoreji. Osrednji namen živinorejskih zadrug je, da pomagajo dvigniti našo živinorejo in z njo naše celotno kmetijsko gospodarstvo ter hkrati izboljšati življenjski položaj našega kmeta. Naloga živinorejskih zadrug pa je, da organizirajo umno gospodarjenje v vseh panogah naše živinoreje, tako v rejli goveda, konj, prašičev in perutnine, da pravilno izkoriščajo živinorejske proizvode — mleko, meso, jajca, perje — in da te proizvode hkrati tudi kupujejo in razprodajajo. Selekcija živine, ki se mnogokrat napačno smatra po starem za glavno nalogo živinorejskih zadrug, je samo ena izmed mnogih njihovih nalog. V Sloveniji je do sedaj ustanovljenih 115 živinorejskih zadrug. Da bodo te zadruge med seboj tesno povezane, bo ustanovljenih 5 okrožnih zvez živinorejskih zadrug, ki bodo zadrugam pomagale pri njihovem poslovanju, jim dajale nasvete in posredovale izkušnje drugih zadrug.

Če hočemo poznati naloge, ki naj jih izvršimo, potem moramo predvsem vedeti, kakšno je trenutno stanje naše živinoreje in kakšne težave so, ki ovirajo njeno obnovo in njen napreden razvoj. Prvo mesto zavzema v živinoreji pri nas brez dvoma govedoreja. Tudi v govedoreji je pustila vojna težke posledice, čeprav je bila ta pozneje že pred vojno precej zanemarjena, brez vsakega enotnega vodstva in načrta. Številčno stanje goveda se je med vojno zmanjšalo za 22%. Še bolj pa je padla kakovost. Pomanjkanje krme, ki je bilo že pred vojno težko vprašanje, je postalo zaradi vojne in izredne lanske suše zelo grozeče za ohranitev živine. Napačno stremljenje rejcev, da obdržijo številčno stanje živine nespremenjeno, je to krizo živinoreje še povečalo. Od celotnega števila govedil odpade na krave več kot polovica. Mlade živine je veliko več kot pred vojno, kar nam pove, da je padel predvsem odstotek zrele živine. Toda ta živina ni enakomerno razdeljena, temveč je nekje zelo zgoščena, nekje pa je sploh ni. Tako je skoraj brez govedil izseljeni Posavje in drugi manjši izseljeni kraji. Ti predeli bi potrebovali vsaj 2000 glav goveje živine, da bi lahko obnovili svoje gospodarstvo. Zato določa gospodarski načrt v govedoreji kot prvo točko pravilno razmestitev živine, ki je neogibno

za razna predavanja, ljudske sestanke ali prireditve večkrat ni prostora.

Tudi v tem oziru ne bi škodovalo, če bi gasilski prostori služili kdaj tudi kakemu drugemu namenu in ne vedno samo gasilsko-strokovnim namenom. Na ta način bi se vsakekor potem v ljudstvu lažje utrnila zavest, da gasilski domovi niso samo za gasilce, temveč so last vsega ljudstva, iz česar sledi, da niso samo gasilci dolžni, da žrtvujejo čas in denar za svoje domove in opremo, temveč je to tudi stvar vsega ljudstva.

Kljub tem napakam, ki se dajo odpraviti in se tudi bodo odpravile, pa lahko zaključimo, da je naše gasilstvo močna in vidna organizacija, ki mora v bodočnosti postati še močnejša. Naša demokratična ljudska država bo nudila gasilskim ustanovam vsvo pomoč, da bodo lahko izvrševale svoje prepotrebno delo pri čuvanju ljudskega premoženja.

potrebna za ohranitev številčnega stanja. Potrebno je, da kraji, kjer je več živine in obstoji nevarnost, da živina ne bo preživela do novine zaradi pomanjkanja krme, takoj odprodajo nekaj živine v izseljeniške kraje. Zbiranje in prodajo take živine naj izvedejo živinorejske zadruge. Lahko rečemo, da bomo izvršili velik del letošnjega načrta, če bomo uspeli iz krajev, kjer je razmeroma dovolj govedi, premestiti živino tja, kjer je primanjkuje ali pa je sploh ni. Na zborovanjih in sestankih je treba prikazati kmetom položaj izseljenih kmetij, odvrniti ljudi od klanja zaradi pomanjkanja krmi ter jih pridobiti za to, da bodo živino pravočasno odprodali v prizadete kraje. Poleg pravilne in pravočasne razmestitve je druga važna naloga v živinoreji pravilna selekcija govedi. Treba je izvesti zdravniški pregled živine. Preko plemenskih postaj bomo organizirali posebno zdravstveno nadzorstvo nad živalmi.

Konjereja med vojno ni tako padla kot govedoreja. Stanje konj se ni prav nič zmanjšalo glede na predvojno. Vzrok temu je množina vojaških konj, ki so ob koncu vojne ostali v naših krajih. Seveda je uporabna vrednost teh konj manjša in se ceni le na 50% normalne uporabljivosti. Za letošnje plemenjenje primanjkuje še 50 žrebcev, ker jih je bilo pri zadnjih pregledih potrjenih le 117. Kot govedo tudi žrebci niso sorazmerno razdeljeni in jih skoraj ni v izseljenih predelih. Zato je v načrtu za konjerejo določeno, da bomo nabavili potrebno število žrebcev za plemenjenje in organizirali vzrejo žrebčikov na državnih posestvih. Urejena bo kobilarina v Turinšu in Pragerskem ter žrebčarna v Ponovihah.

Veliko več škode kot konjereja je med vojno utrpela reja svinj. Število prašičev je padlo za 30%. Ker ima pri preskrbi prebivalstva svinjereja zelo važno vlogo, je potrebno, da podvzamemo vse mere za njeno obnovo. Z reje prašičev bomo morali kriti čim več potreb domačih potrošnikov. Za obnovo svinjereje so potrebni predvsem plemenski mrjasi, katerih število je v času vojne zelo padlo. Državna posestva in zadruge bodo zato skrbele predvsem za vzrejo dobrih plemenjakov. Načrt za obnovo svinjereje predvideva ustanovitev svinjerejskega zayoda, ki bo dajal rejcem svinj potrebne smernice in nove izkušnje pri vzreji svinj.

Izmed vseh panog v živinoreji je vojna prizadela perutinarstvu največ škode. Število kokoši se je zmanjšalo za 50%. Da bi čim hitreje obnovili perutinarstvo in da bi doseglo stanje kokoši predvojno višino, bo treba organizirati načrtno valjenje in vzrejo piščancev. Načrt določa, da bi se v letošnjem letu izleglo 1 milijon in pol jajc. Živinorejske zadruge bodo ustanovile rejska središča za kokoši. Pri plemenski izbiri kokoši bomo morali posvetiti vsvo skrb kokošim mesnicam, zlasti štajerkam. Perutnina kakor tudi proizvodnja jaje je danes velike važnosti za prehrano, ker primanjkuje živalskih beljakovin, ki so v hrani nujno potrebne.

Ovčjereja je prav tako pretrpela težko škodo zaradi vojne. Število ovc se je med vojno znižalo za 20%. Več ovc trenutno rede v severovzhodnih predelih Slovenije, kjer je sovražnik ob svojem umiku pustil večje število ovc. Velik pomen pa bo imela ovčjereja v bodočem predvsem za hrabrivost predele Slovenije, kjer lahko ovc najbolj izkorišča pašo. Na Kočevskem bo ustanovljena ovčjerejska postaja, ki bo z odbranim plemenskim blagom zalagala rejce ovc.

Za Slovenijo je poleg navedenih živinorejskih panog pomembno tudi čebelarstvo. Čebelne družine so se v letih vojne zmanjšale za 80%. Letos kaže, da bodo imele čebele dobro letino. Naše čebelarstvo ima velike možnosti razvoja. S sadjarstvom se bo razvijalo tudi čebelarstvo. Čebelarji so si postavili za leto 1946 sledeči načrt: 1. Povečali bodo število čebelnih družin za 8000 panjev. — 2. Dvignili bodo proizvodnjo medu na en panj od dosežanih 5 kg na 10 kg. — 3. Uredili bodo 60 obveščevalnih postaj v predelih glaglavec in listne mane. — 4. Čebelarstva zadruge bo ustanovila štiri plemenske postaje. — 5. Poredili bodo tri čebelarste tečaje. — 6. Organizirali bodo množičen prevoz čebel v Vojvodino na akacijevu pašo.

H koncu bi omenili še ribarstvo, ki ima važno mesto v prehrani. Stanje rib v rekah je sedaj po vojni zelo različno. Večje vode, zlasti v porečju Drave, imajo še dokaj rib, dočim so bile med vojno ribe v malih vodah skoraj uničene. — Državni ribogojni zavodi bodo letos vzgojili 1.000.000 iker potočne postrvi in 400 tisoč iker ameriške postrvi za vlaganje v odprte vode. Urejeni bodo hkrati posebni krapovski ribniki za vzrejo zaroda. Z uredbo o ribolovu bo poverjen ribolov in skrb za ribe v vseh odprtih vodah ribarskim zadrugam. Vso skrb za ribarstvo bodo prevzela ribarske zadruge, ki bodo vodile to panogo gospodarstva po določenem načrtu.

Iz podanih pregledov posameznih panog živinoreje vidimo vsaj približno stanje živinoreje danes. Vemo tudi kakšne so naše naloge, ki jih imamo v obnovi te najvažnejše kmetijsko-gospodarske panoge, in hkrati imamo že nakazan načrt, kako se bodo posamezne panoge živinoreje razvijale. Brez dvoma je od hitre obnove živinoreje odvisna tudi obnovo celotnega kmetijskega gospodarstva. S porastom živinoreje se bo izboljšal položaj našega kmeta, dobil bo tako potrebno vprežno živino, dovolj gnoja in hkrati bo lahko svoje živinorejske proizvode prodajal v mesto, kjer se bo s tem močno izboljšala prehrana delavcev. Tako bosta imela od hitre in napredne obnove živinoreje koristi kmet in delavec. Delavec se bo zboljšala prehrana, kar mu bo dalo moči, da bo še bolj dvignil stornost svojega dela v tovarnah in dal kmetu potrebno obleko, čevlje orodje in stroje.

12 SOVJETSKE ZVEZE

Žene v sovjetskem parlamentu

Mnogomilijonsko sovjetsko ljudstvo je izvolilo najvišji organ oblasti — Vrhovni sovjet ZSSR. Med tistimi, ki jim je sovjetsko ljudstvo zaupalo vodstvo dežele, je nad 20% žen.

Žene, poslanci sovjetskega parlamenta, si niso podobne niti po delu, niti po letih, niti po izobrazbi. Med njimi so akademiki, zdravnice, pedagogi, igralke, delavce in kolhoznice, Rusinje, Uzbekistanke, Ukrajinke in Turkenke, Belorusinje in Azerbejdžanke. Druži jih pa eno — globoka, brezmejna ljubezen do domovine.

Na katerem koli področju gospodarstva, znanosti ali umetnosti dela žene-poslanice, povsod posveča vse svoje sile ljudstvu.

Prebivalci petrograjskega okraja mesta-heroja Leningrada so izvolili za svoja poslance v parlament rednega člana Akademije znanosti ZSSR Olga Podvisocko, že priletna žena (rojena je bila l. 1884) je posvetila vse svoje delo ljudstvu. Leta 1911 je dovršila medicinski inštitut in odptovalata kot občinski zdravnik v samarsko gubernijo. Prizadevala si je postaviti svoje znanje v službo tistih, ki jim je bilo najbolj potrebno — delavcev in kmetov.

Olga Podvisocka se je specializirala za kožne bolezni. Neumorno je razvijala

metode proučevanje funkcionalnega stanja kože, njenih zvez z drugimi organi in motnje teh zvez v primeru kožnih bolezni. Ko je prevzela katedro za kožne bolezni v Leningrajskem inštitutu, je organizirala mnogo ekspediciij v razne kraje sovjetske dežele. Okrog 70 njenih znanstvenih del je bilo objavljenih v znanstvenih revijah. Ta dela so v glavnem posvečena tuberkulozi kože s čtirom. Olga Podvisocka je organizirala v kraju Razliv blizu Leningrada zdravilišče, kjer se zdravijo na čirih oboleni in delajo, kar jim bolezen dopušta.

Enako brezmejno ljubezen izkazuje ljudstvu tudi preprosta ruska žena, predsednica kolhoza »Udarnike Ana Antonova. Pred 14 leti so prebivalci vasi Ožock moskovske oblasti izvolili Ana za predsednico svojega kolhoza. Mlada, energična in razumna je organizirala delo kolhoznikov tako, da je bil ta kolhoz od leta do leta bogatejši, obenem se je pa večalo tudi imetje kolhoznikov. Kolhoz je dobil prvovrstne poljedelske stroje in predsednica je znala pravilno razdeliti delo. Med Domovinsko vojno je pretila kolhozu nevarnost. Nemci so se bližali vasi. Kolhozniki so prigovarjali Ani: »Beži! Nemci te bodo ubili! Ana pa je samo majala z glavo in tiho odgovarjala: »Zapustiti ta kraj bi pomenilo zame isto kakor umreti.«

In Ana je odšla v partizane. Ko je Rdeča armada osvobodila vas izpod jarma nemških osvajalcev, je začela Ana znova delati. Tam, kjer so stala prej kolhozna postolja, so ostali po izgonu Nemcev kupi razvalin. Vse je bilo razdeljeno in požgano. »Težke čase preživljamo,« je govorila Ana kolhoznicam, »spomladl bomo morali trdo delati in malo jesti, da bomo imeli jeseni vsega dovolj.«

Težko so spravili kolhozniki skupaj seme, vendar so pa zasajali vsa polja. Ana je postala vselejša. Kolhozu »Udarnike, ki je bil pod nemško okupacijo hudo prizadet, so pomagali kolhozi drugih oblasti. In življenje se je povrnilo v vas Ožock. Kakor prej, je kolhoz »Udarnike zopet eden najboljših. Lani so pridelali kolhozniki na hektar po 15,3 metrskih stotov žita in po 144 stotov krompirja.

Enako zvesta svojemu ljudstvu je Taisja Šuvandina, zaposlena kot mojster v tekstilni tovarni. Kot mlado dekle je prišla v tekstilno tovarno v mesto Ivanovo. Neumorno je delala in kmalu jo je poznalo vse mesto. Ko je doneški rudar Aleksej Stahanov leta 1935 storil svoj slavni delovni podvig, je začela Šuvandina delati na 20 pletilnih strojih. To je bila novost v tekstilni industriji. Izpod marljivih rok Taisje Šuvandine je prišlo vsako leto 100.000 metrov tkanin. In tako se je proslavila ta vrla ruska žena.

V mestu Ožatsk ljudje nikogar tako ne spoštujejo kakor profesorice Troleko. Če bi zbrali vse odrasle moške in ženske, ki so bili njeni učenci in učenke, bi napolnili veliko prodajalnico, Zbrani

bi bili študentje, ravnatelji podjetij, letalci, zdravniki, znanstveniki in predsedniki kolhozov. Ožatsko srednjo šolo, kjer poučuje Troleka, je dovršilo lani 20 dijakov. Za odhodnico so priredili družabni večer. Prireditve je bila končana, toda maturanti se niso razšli. Zbrali so se okrog svoje priljubljene profesorice. Vsi so jo prosili in vpraševali za nasvet, kam naj se obrnejo in kako naj grade svojo bodočnost. Iranda Troleka je pedagog visoke kvalifikacije. Vsaka njena ura koristi ne samo dijakom, temveč tudi mladim pedagogom, ki hodijo poslušati njena predavanja. V dolgih letih pedagoškega dela si je pridobila mnogo izkušenj in mlajšim pedagogom vedno rada postreže z nasveti in navodili.

Med poslanci Vrhovnega sovjeta ZSSR je tudi Tatjana Fjodorova. Ko so začeli v Moskvi graditi podzemno železnico, je bila sprejeta v službo tudi ona. Pravkar je bila dovršila šolo v tovarni »Kaučuk«. Delala je tako dobro, da je kmalu postala brigadirka in njena brigada je bila vedno na prvem mestu. Leta 1937 je bila izvoljena za poslance v Vrhovni sovjet ZSSR. V državnem aparatu je zavzemala odgovorno mesto, obenem je pa delala globoko pod zemljo. Po dovršeni srednji šoli so jo poslali v inštitut za prometne inženirje. Čez nekaj let se je Tanja vrnila kot inženir za gradnjo predorov. Zdaj je zaposlena pri gradnji podzemne železnice. V njenem sektorju se gradi postaja »Kaluzkajac. Geološki pogoji so težki, toda inženir Fjodorova se ne boji nobenega dela.

Pravilnik za kmečke delovne zadruga

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo FLRJ je izdalo vzorna pravila za kmečke delovne zadruga. Izdelani so štirje obrazci in sicer za kmečke delovne zadruga, ki delujejo na podlagi zakupa, dalje za kmečke delovne zadruga, ki jim v zadrugi združena zemlja služi kot podlaga za razdelitev dohodkov, za kmečke zadruga, v katerih je zemlja vnešena kot delež, in za kmečke zadruga, ki jim je zemlja dodeljena kot zadrugam po zakonu o agrarni reformi.

Obrazci določajo, da morajo pravila vsebovati namen, zakaj se zadruga ustanavlja, dalje ime zadruga, kraj, okraj in okrožje, kjer deluje. Po pravilih, lahko postane član zadruga vsakdo, ki mu je kmetijsko glavni poklic in ki ga sprejme občni zbor zadruga. Zadrugnik je sleherni član gospodarstva, ki je pristopilo v zadruga, kakor tudi vsak posameznik, ki je bil v njo sprejet. Zadrugnik sprejema občni zbor na podlagi pisnega izjave, s katero se zadrugnik obvezuje, da pristopa prostovoljno in da bo ostal v zadrugi najmanj tri leta. Zadrugnika izključijo iz zadruga po predpisih splošnih navodil za ustanavljanje kmetijskih delovnih zadrug. Izključitev pride v poštev, če zadrugnik ne izpolnjuje pogojev, ki so navedeni v splošnih navodilih, dalje če deluje proti namenu in interesu zadruga in če ne izpolnjuje določil pravil in obnege zborna zadruga.

Vsako zadrugno gospodarstvo vnese v zadruga vso svojo zemljo, razen zemlje okrog hiše s hišo za stanovanje in gospodarska poslopja, ki so potrebni za zadrugnikovo zasebno gospodarstvo. Zadrugna gospodarstva vnesojo svojo zemljo tako, da jo dajo zadrugi v najem. Najemino določa občni zbor zadruga, za vsako gospodarsko leto vnaprej.

Dokler zadruga ne izplača vrednosti inventarja, ki ga je posamezno gospodarstvo vnese v zadruga, je zadruga dolžna plačevati obresti od neizplačane delavrednosti.

Pri vstopu v zadruga vsak zadrugnik vplača vpisnino, ki jo določajo pravila zadruga; vpisnina se ne vrača. Razen vpisnine plača zadrugnik, odnosno vsako gospodarstvo, določeni delež v denarju, ki je predpisan po očitni zemlji, vnešene v zadruga. Razen tega deleža lahko zadrugnik vplačujejo tudi druge deleže. Pri vstopu v zadruga zadrugnik vplača najmanj po en delež. Deleži se ne vračajo, dokler traja članstvo.

Za sklade bo zadruga vsako leto vložila najmanj 10% dohodkov, ki ostanejo po odbitku splošnih izdatkov. Sredstva rezervnega sklada bodo zadruga uporabljale po predpisih zadrugnega zakona, za vse druge fonde bo pa predpisan poseben pravilnik. Zadruga lahko najema posejila samo, ko ji primanjkuje lastnih sredstev, in sicer predvsem pri Zadrugi in kmetijski banki.

Delo bo organizirano po določilih, ki jih vsebujejo splošna navodila. Delo v brigadi nadzira brigadir, ki ga imenuje

upravni odbor za leto dni. Letna nagrada brigadirja, razen dopolnilne nagrade, sme preseči največ 20% nagrade delavca najvišje kategorije, ki ima največje število delovnih dni na leto. Brigadirje, ki so se odlikovali pri delu, sme zadruga nagraditi s posebno nagrado, tiste pa, ki niso vzorno izpolnjevali svojih dolžnosti, sme občni zbor menjati ob vsakem času. Noseče žene in matere, ki dojijo otroke, bodo dobile lažje delo, mesec dni pred porodom in mesec dni po njem pa bodo oproščene vsakega dela, a medtem bodo uživale pravico do povprečnega zaslužka.

Ko zadruga potrebuje delovne moči, zadrugnik ne smejo opravljati drugega dela in ne poslati na delo koga drugega, ki bi jih nadomestoval. Izostanek od dela brez upravičenega razloga, kakor tudi kršenje delovne discipline se bo kaznovalo po predpisih o notranjem poslovanju in organizaciji dela v zadrugah.

V pravilih so določene številne pravice in dolžnosti občnega zbora zadruga. Občni zbor skliče upravni odbor najpozneje od 1. februarja vsako leto. Ako ga ne skliče, ga mora sklicati nadzorni odbor do 8. februarja. V primeru pa, da bi niti nadzorni odbor ne sklicel občnega zbora, ga morajo sami zadrugniki sklicati najpozneje do 15. februarja.

Vsak zadrugnik ima pravico do enega glasu. Letni občni zbor vodi predsedstvo, ki ga izvolijo na samem občnem zboru. Med letom vodi občne zborna predsednik zadruga.

Predsednik upravnega odbora zastopa zadruga. Mesečno nagrado za delo predsednika pri vodstvu zadrugnih poslov določa občni zbor. Upravni odbor je dolžan, da skrbi za organizacijo dela v zadrugi; da sestavlja proračun; da skrbi za inventar in se zanima za vse poročila zadruga, da predlaga brigadirje in da odobruje vodje skupin, ki jih določa brigadir. Razen tega namešča in odpušča upravno in tehnično osebje zadruga. Nadzorni odbor je dolžan, da vsakega četrt leta pregleda celotno poslovanje zadruga.

Zadruga mora voditi svoje knjigovodstvo in ob koncu leta popisati vse premoženje in napraviti bilanco.

Pri razdelitvi dohodkov je treba najprej od kosmatih dohodkov zadruga odbiti vse izdatke, med katere spada tudi najemnina, ki jo zadruga plačuje gospodarstvom za vnešeno zemljo. Najemnina za zemljišča, ki so najeta od zadrugnikov, ne sme presegati 30% dohodkov, ki ostanejo po odbitku ostalih splošnih stroškov. Potem je treba odtrgati potreben del denarnih dohodkov za sklade. Ostane dohodkov se razdeli zadrugnikom po količini njihovega dela.

Člen 7., ki označuje lastništvo zemlje v obravnavi št. 4, je drugačen. Po tem členu je zemlja, razen zemlje okrog hiše in gospodarskih poslopij, ki so potrebna za zasebno gospodarstvo, skupna lastnina vseh gospodarstev, ki je v njihovem imenu zemlja dodeljena zadrugi.

OBVESTILA

Dnevne vesti

Ljudska univerza četrti Moste priredi danes ob 20. uri v dvorani kina Moste predavanje: Tekmovanje.

Oglašne za vse jugoslovanske dnevnike sprejema Casopisna agencija za Slovenijo, Ljubljana, Tyrševa 23

Šolstvo

Na medicinski fakulteti v Ljubljani je vpisovanje v poletni semester do vključno 9. marca t. l. — Predavanja prične v ponedeljek 11. marca t. l.

PRESKRBA

DELITEV SVEŽIH KRVAVIC

Potrošniki okrožnega mesta Ljubljana, ki so upravičeni prejemati meso bodo pred jeli pri svojih stalnih mesarjih na odrezek B I—13 ali B III—33 februarске osnovne živilske nakaznice, izdane od MLO — odsek za preskrbo, Ljubljana — po 15 kg svežih krvavice.

Potrošniki, ki prejemajo meso pri mesarjih s črko B in pri mesarjih Povše Karol, Selan Franc, Sotnik Jože, Stanič Franc, Stanič Milko, Smrekar Lenart, Suhadolc Ivan, Sladič Ivan, prejmejo krvavice v sredo 6. III t. l. od 7—12 ure dopoldne.

Prodajna cena krvavice je din 27 za kilogram.

Ostali potrošniki bodo prejeli krvavice v prihodnjih dneh.

Obračunavanje odrezkov bo javljeno naknadno.

DELITEV KONJSKEGA MESA

Potrošniki okrožnega mesta Ljubljana, ki so upravičeni prejemati sveže meso bodo prejeli na odrezek nakaznice 1—21. marca ali nakaznice III—41. marca v toku meseca marca 15 kg konjskega mesa s kostmi ali 10 kg konjskih salam v kolikor bodo zaloga dopuščala.

Delitev konjskega mesa bo v sredo dne 6. marca od 7—12 ure pri sledočih mesarjih:

Marinšek Ivan, Prečna ul. 6, Pušnik Justina, Sv. Petra nasip pri Zmajskem mostu, Šmitek Jože, Ciglarjeva 12 Moste, Šalej Stefan, Jernejeva ul. Sliška, Dolinšek Pavel, Karlovska 38, Pregelj Ivan, Tržaška 81, V18 v mesnici Sivie Martina.

Prodajna cena konjskemu mesu je din 12 za kg.

Nadaljnji dnevi delitve bodo javljeni naknadno.

Neprodano blago morajo mesarji vrniti v četrtek 7. t. m. do 9 ure zjutraj na mestno klavnico.

Obračunavanje odrezkov bo javljeno naknadno.

Darujte kri za ranence!

Delo letalske organizacije Slovenije

FIZKULTURA

Kmalu po osvoboditvi Slovenije je oživelo telesno-vzgojno delovanje. 2. julija 1945 je bil izvoljen glavni odbor za fizikulturo v Sloveniji (FOS), ki je ustanovil poleg mnogih drugih sportnih sekcij tudi sekcijo za jadralsko letalstvo in modelarstvo. V začetku je bilo delovanje neznačajno, ker je primanjkovalo materiala in ljudi, ki bi delo vodili.

Od okupatorjeve zapuščine ni mnogo ostalo, ker je potreben material že prej odvekel s seboj. Edino po Gorenjski in Stajerski je ostalo nekaj, kar pa tudi ni zadostalo, da bi lahko pristopili k učinkovitemu delu na širši osnovi. Ker torej ni bilo izgledov, da bi lahko takoj začeli z letenjem itd., smo si zadali nalogo, da zbiramo material, ki nam bo pozneje kakorkoli služil. Pri tem nam je zelo pomagala vojska, ki je razumela naše delo in ga podprla.

Glavno vprašanje, ki se je vedno postavljalo pred nas, je bil gradbeni material za jadralska letala. Zato je bila naša prva naloga, da si ga preskrbimo vsaj za začetek. Na obmejnem mariborskem področju je uspelo našim navdušenim letalcem, da so dobili nekaj šolskih in visokozvočnih jadralskih letal. Vendar so letala potrebna precejšnega popravila.

Ze kmalu po osvoboditvi smo si zadali nalogo, da obnovimo bivši jadralski center na Blokah v Novi vasi, da bi lahko začeli s šolanjem navdušenih mladine, ki je v vedno večji meri hotela leteti. Tudi to pot sta nam priskočila na pomoč JA in FOS ter nam je uspelo zgraditi do začetka septembra hangar za jadralska letala.

Da bi lahko imeli čim prej jadralsko šolo, smo prosili v Zagrebu za nekaj prehodnih jadralskih letal, ki so bila zgrajena med vojno ter drug potreben material. Tako se nam je posrežilo, da smo s popravilnimi letali začeli jadralsko šolo na Blokah, katere se je udeležilo 50 učencev. Šola je trajala od 21. septembra do 26. oktobra 1945. Med tem časom je bilo izvršenih 585 startov na šolskih in prehodnih letalih tipa Salamandra. Izpizov je bilo: 10 A izpizov, 4 B izpiti, 4 C izpiti. Na Salamandri je znašalo število ur letenja 15 ur, 12 minut in 34 sekund. Najdaljši polet je trajal 2 uri in 40 minut.

Po opravljenem prvem tečaju smo poslali šolsko letalo v Kočevje, kjer se je šola 12 učencev. V sled nezadovoljivega terena se je šola zopet preselila na Bloke, kjer je bilo doseženih 210 startov in opravljenih: 2 A izpiti in 1 B izpiti.

Pododbor za Mariborsko okrožje je organiziral začetniško jadralsko letenje pri Sv. Marjeti ob Pesnici. Šola se je 26 učencev, ki so izvršili 538 startov in vsi dosegli A-diplome. Na mariborskem letališču Tezno je bila šola s pomočjo avtovitla. 23 udeležencev je obnovilo B-izpite v 236 startih.

Tako je bilo v Sloveniji leta 1945 izvršenih z jadralskimi letali 1569 startov in dovršenih je bilo: 38 A izpizov, 28 B izpizov, 4 C izpiti.

Na Gorenjskem so imeli začetniško šolo, ki se je omejevala le na drsenje po zemlji in skoke.

Da bi lahko začeli z jadralsko šolo v večjem obsegu in da bi šola lahko vežbala čimveč mladine, je bilo nujno poiskati terene, ki bi temu ustrezali. Tereni na Blokah so v tem pogledu mnogo prejemajni. Pregledani so bili tereni v okolici Dobrege polja, Ribnice in Kočevja, katere so preiskusili že pred vojno in so pokazali odlične pogoje za pobočno (pobočja so dolga več kot 10 km) in termično jadranje. Letos bomo začeli z izgradnjo hangarjev in drugih objektov, potrebnih za šolanje. Kapaciteta teh centrov bo zadovoljevala ne samo domačih potreb, ampak bodo služili lahko tudi za šolanje mladine iz ostalih federalnih edinic. Zadovoljiva poročila smo dobili tudi iz Primorske, kjer so v okolici Nanosa dani dobri pogoji za jadranje. Brez dvoma, da so v Sloveniji še drugi zanimivi tereni, tako na primer v alpskem predelu, katere pa bomo morali še raziskati in preiskusiti.

Modelarstvo se je pri nas razvilo na zelo visoko stopnjo, zlasti v teoretičnem smislu. To je zelo važno, ker bomo iz modelarjev črpali konstruktivni kader, katerega zelo primanjkuje ter tako vzpostavili pravilno zvezo z jadralskim letalstvom. Z delom smo za čeli takoj po osvoboditvi. Glavno važno smo polagali na to, da izvežbamo večje število modelarskih učiteljev, ki bi čez zimo vodili tečaje. V ta namen je bila v času od 6. do 29. septembra na Bledu modelarska šola, katere se je udeležilo 19 tečajnikov iz 11 različnih krajev Slovenije (tudi iz Gorice in Kanala). Tečaj je v vsakem pogledu uspel in bo mnogo pripomogel, da se bo modelarstvo v okviru možnosti čimprej obnovilo in razvilo. Po končani šoli je bila tudi modelarska tekma na Lescah.

Potem ko smo deloma obnovili in oživeli jadralsko letalstvo in modelarstvo, smo začeli z organiziranjem novega letalstva po Sloveniji. Naša osnovna misel je bila, da mora naš pokret zajeti najširše ljudske množice, ne samo po večjih mestih, temveč tudi

kjer koli po deželi. Sodelovati mora mladina iz vseh slojev in s svojim delom doprinesiti k izgradnji našega športnega in posredno vojnega letalstva. Da bo to izvedljivo, je razumljivo, da je morala nova organizacija pritegniti k sodelovanju vse množične organizacije, predvsem mladinske in sindikalne. Samo tako je bilo možno, da smo dali našemu letalskemu pokretu res ljudski izraz.

Ko smo določili idejno bazo našega pokreta, smo sklicali v Ljubljani 9. septembra 1945 prvi sestanek vseh športnih, motornih in jadralskih letalcev, modelarjev kakor tudi zastopnike množičnih organizacij iz vseh krajev Slovenije. Namen sestanka je bil informirati delegate o novih smernicah naše organizacije, določiti organizacijsko strukturo in izvoliti začasni glavni odbor. Konferenca je zadovoljivo dosegla svoj namen.

Izvoljen je bil glavni odbor s sedežem v Ljubljani. Njegova prvotna oblika je bila okorna in se ni obnesla. Kmalu je praksa pokazala, da mora biti odbor sestavljen iz delovnega odbora inplenuma, kar je bilo prej združeno. V prvi del odbora so pritegnili poleg drugih vsi razpoložljivi strokovnjaki množičnih organizacij, oblasti in zastopniki okrožnih odborov. Naloga zastopnikov množičnih organizacij je skrbeti s pomočjo za to določenih ljudi za sirjenje letalstva med njihovimi člani.

Težišče odbora je v glavnem strokovni oddelek.

Dosedaj smo postavili okrožna odbora v Mariboru in Celju, ki že uspešno delujeta. Postavljanje okrajnih odborov je vedno združeno z množičnim zborovanjem. Naloga okr. odbora je, ustanavljati letalske skupine v šolah, tovarnah, vaseh itd.

Stanje naše organizacije na terenu je naslednje:

V Mariborskem okrožju deluje 8 delovnih skupin LOS-e in sicer v Mariboru dve, potem v Radgoni, Križevcih pri Ljutomeru, Mežici, Rušah, Ljutomeru in Poljčanah.

V Celjskem okrožju deluje 6 delovnih skupin in sicer v Celju, Laškem, Konjicah, Trbovljah, Hrastniku in Zagorju. V Ljubljani delujejo 4 skupine in sicer dve jadralski in dve modelarski.

Na Dolenjskem sta skupini v Novem mestu in Kočevju ter na Gorenjskem na Jesenicah.

Po vsej Sloveniji deluje torej trenutno 21 skupin. Število pa bo v dohodnem času zelo naraslo, ker bo velik prirastek modelarskih skupin v mladinskih organizacijah.

Razumljivo je, da je delovanje danes omejeno zaradi pomanjkanja materiala v glavnem za jadralsko letalstvo in modelarstvo. Vrše se pa poleg tega strokovna in propagandna predavanja, na katerih se članstvo pripravlja za aktivno delo. Sedaj se bo pričel v Ljubljani teoretični tečaj za mladince — bodoče jadralske.

V letošnjem letu imamo predvideno šolanje na novem jadralskem centru v vsej sezoni do 600 mladincev. Prav tako se bo povečalo v vsej Sloveniji število modelarjev na nekaj sto. Čež poletje bodo zopet modelarki tečaji, kot zaključek sezone pa modelarska tekma za prvenstvo Slovenije kot velika manifestacija nove letalske mladine.

Danes, ko obnovljamo našo porušeno domovino, ni nič manj važno, da obnovimo poleg gospodarskega življenja tudi kulturno, prosvetno in fizikalno življenje. Ker je naša letalska organizacija zaradi svojega vzgojnega in tehničnega značaja zelo važna za našo mladino, je prav tako važno, da jo obnovimo na osnovi idej, ki nam jih je dala štiriletna narodno osvobodilna borba.

B. P.

NOVE KNJIGE IN ČASOPISI

Radniški koledar »Radnik« za 1946. god. Izdaje zemaljskega odbora JSRNJ za Bosno in Hercegovino Sarajevo 1946.

Gradivo za bibliografijo slovenskega osvobodilnega tiska. Založil znanstveni inštitut pri predsedstvu SNOS-a, Ljubljana 1945. (Ponatis iz Slovenskega zbornika 1945.)

Pregled važnejših dogodkov in borb v letih 1941—1945. Založil Znanstveni inštitut pri predsedstvu SNOS-a Ljubljana 1945. (Ponatis iz Slovenskega zbornika 1945.)

Dr. Bogo Grafenauer: Koroški Slovenci v zgodovini. Založil Znanstveni inštitut pri predsedstvu SNOS-a Ljubljana 1945. Str. 47.

Dr. Luka Sienčnik in dr. Bogo Grafenauer: Slovenska Koroška. Seznan krajev in politično upravna razdelitev. Založil Znanstveni inštitut, oddelek za meje. Ljubljana 1945. Str. 68 (Z zemljevidom.)

Republika. God. II., br. 2. Mjesečnik za književnost, umjetnost i javni život. Zagreb 1946. (V hrvaščini.)

Seljačka sloga. God VIII, br. 1—2. Časopis za širjenje prosvete na selu. Urednici: S. Skare, A. Martinović. Zagreb 1946. (V hrvaščini.)

FILMSKO PODJETJE FLRJ — DIREKCIJA ZA SLOVENIJO

predvaja v kinu »MATICI« sovjetski film

»Številka 217«

Dokumentarne slike o ponižanju sovjetskih ljudi v času Domovinske vojne. V glavni vlogi: Jelena Kuzmina, V. Vladislavski. — Režija: M. Romm.

Samo še danes in jutri!

SLOVENSKO NARODNO

GLEDALIŠČE

V LJUBLJANI

Drama

Četrtek, 7. marca ob 20. uri: Cankar: »Za narodov blagore. Sindikalni abonma. Red 5C.

Petek, 8. marca ob 20. uri: Shakespeara: »Zimska pravljica«. Premiera. Red Premierski.

Sobota, 9. marca ob 20. uri: Nušič: »Pokojnik«. Sindikalni abonma. Red 5A.

Nedelja, 10. marca ob 15. uri: Goldoni-Rupel: »Primorske zdravice. Izven. Ob 20. uri: Shakespeare. »Zimska pravljica«. Izven.

Premiera »Zimske pravljice«. V petek, dne 8. t. m., bodo uprizorili v Drami Shakespeare »Zimske pravljice« v Zupančičevi preprosnitvi. To delo, ki je plod zrele Shakespeareove dobe, obravnava problem moške ljubosumnosti, toda rešuje ga spraviljivo, in ne kakor v Othello, s tragičnim zaključkom. Dejanje se dogaja deloma v Stiški, deloma na Češkem, Med I. in II. dejanjem poteka 17. let. Delo režira Slavko Jan, inscenacijo pa je napravil Bojan Stupica. Ples je nastudiral Pina Mlakar, godbo pa je prispeval Bojan Adamič. V glavnih vlogah nastopajo: Ivan Levar, Mira Danilova, Slavko Jan, Vida Juvanova, Fran Lipah, Loize Drenovc in še cela vrsta igralcev dramskega ansambla. Predstava bo za red Premierski.

Opera

Sreda, 6. marca ob 19.30 uri: J. Offenbach: »Hoffmannove pripovedke«. Red Sreda.

Četrtek, 7. marca ob 19.30 uri: A. Dvořak. Slovanski plesi. Red B.

Sobota, 9. marca ob 19.30 uri: Verdi: »Traviata«. Sindikalni abonma. Red 5B.

Nedelja, 10. marca ob 19.30 uri: J. Offenbach: »Hoffmannove pripovedke«. Izven.

NA JESENICAH

Petek, 8. marca ob 15. uri: Golia: »Princeska in pastirček. Predstava za osnovnošolsko mladino.

V MARIBORU

Sreda, 6. marca ob 20. uri Smetana: »Prodana nevesta«. Gostuje član ljubljanske Opere Friderik Lupša. Predstava za Sindikate.

Četrtek, 7. marca ob 20. uri: Čajkovski: »Evgenij Onjegin«. Red B.

Petek, 8. marca ob 16. uri: Bulgakov: »Novi dom«. Predstava za ZMS. Zvečer: Zaprt.

Sobota, 9. marca ob 20. uri: Collalto: »Beneški trojčki. Predstava za Sindikate.

Nedelja, 10. marca ob 15. uri: Bulgakov: »Novi dom«. Izven. Ob 20. uri: Collalto: »Beneški trojčki«. Izven.

RADIO

DNEVNI SPORED ZA SREDO 6. III.

6.30—7. Veselo češke pesmi — 7—7.15 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 7.15—8 Iz raznih baloletov — 12.30—12.40 Marjan Kozina: Balada Petrica Kerenpuha — 13.40—12.55 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 12.55—13.25 Koncert Geolista Barzana, pri klavirju dr. Bruno Degrassi — 13.25—13.30 Ruske orkestralne skladbe — 13.30—13.45 Napoved časa, pregled tiska, objave in pregled sporeda — 13.45—13.45 Klavirske skladbe na ploščah — 14—14.30 Koncert Radij. orkestra, vodi Rudolf Starčič — 14.30—14.45 Napoved časa in poročila — 14.45—15 Slovenske pesmi poje Roman Petrovič, pri klavirju Ciril Cvetko — 15. Plovdbe — 17—10.15 Haydn op. 45 št. 1 v G-duru. Izvajajo člani Trž. godalnega kvarteta (Simeone Baldassare, Samuel Harry, Luzzato Sergio in Gasperini Nereo) — 18—18.20 Oddaja za mladino. Govori tov. Jelo Gasperič, član CO USAOJA o političnih in gospodarskih nalogah delavske mladine — 18.20—18.30 Improvizacije na partizanske pesmi. Izvaja Bojan Adamič — 18.30—18.45 Oddaja turističnega odseka trg. ministrstva. Lojza Kersnič: Varujmo se — 18.45—19 Dva stavka Dvořakove simfonije v E-molu — 19—19.15 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 19.15—19.30 Rossinijeva overture — 19.30—19.45 Oddaja Ljudske prosvete. Cene Vipovnik: Novi čas — revija za kulturo in prosveto — 19.45—20 Slovensko umetne pesmi poje Komorni zbor RL, dir.: Ciril Cvetko — 20—21 Beethoven: Leonora III. Mozart: Klavirski koncert v D-molu — Mozart: Turška koračnica — Beethoven: Turška koračnica — 21—21.15 Partizanske pesmi poje Bogdana Stritar-Klemenčičeva, pri klavirju Samo Hubad — 21.15—21.25 Igra klarinetist Miha Gunzok — 21.25—22 Violinski koncert prof. Jana Slajsa, s sodelovanjem pianista prof. Janka Ravnika — 22—22.30 Iz naših jutrišnjih časopisov, nato reproducirana glasba.

KINEMATOGRAFI

POREDI DRŽAVNIH KINEMATOGRAFOV LJUBLJANA, KODELJEVO: Sovjetski film »Tiskar Federov« in »Stalin govori«, tednik, ob 20. uri.

MATICA: Sovjetski film »Številka 217«, tednik Ob 16.15, 18.15 in 20.30 uri.

SLOGA: Ameriški film »Galaxi zmaguje«, tednik Ob 16.15, 18.15 in 20.15.

UNION: Francoski film »Rudnik gorje«, tednik Ob 16.15, 18.15 in 20.15.

CELJE: METROPOL: Sovjetski film »Suvorov«, tednik

MARIBOR, ESPLANADE: Sovjetski film »Praznik mladosti«, tednik.

GRAJSKI: Sovjetski film »Praznik mladosti«, tednik.

PTUJ: Finski film »Potepuhov valček«, tednik.